

OBRANA

**30 rokov
Vojenskej polície**

**Rozhovor s veliteľom
Vojenskej polície
plk. Valentínom Cebom**

XVI. súťaž Ministerstva obrany SR v tvorivom písaní

Všetci zvíťazili, nik nebol porazený

STREDOŠKOLÁCI

1. miesto

Lenka Kolcunová, 18 rokov

Gymnázium Terézie Vansovej, Stará Lubovňa

2. miesto

Sandra Grimeková, 16 rokov

Gymnázium Jána Hollého, Trnava

3. miesto

Gabriela Spišáková, 17 rokov

Gymnázium E. Štúra, Michalovce

VYSOKOŠKOLÁCI

1. miesto

Simona Jurková,

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

2. miesto

Jana Biganičová, 22 rokov

Prešovská univerzita, Prešov

3. miesto

Beáta Cséfalvayová,

Univerzita Komenského v Bratislave

Minister obrany SR Jaroslav Nad' a rezortný mesačník OBRA-NA vyhlásili XVI. ročník súťaže v tvorivom písaní pre študentov. Žiaci stredných a poslucháči vysokých škôl súťažili v žánroch POVIEDKA a ÚVAHA v slovenskom jazyku na tému AKÚ CENU MÁ MIER? Súťažné práce v rozsahu od 1 000 do 5 000 znakov posielali do 22. novembra 2020. Celkovo ich v termíne prišlo 299, z toho 285 splnilo kritériá. Najmladšia autorka mala jedenásť rokov a najstarší autor 45 rokov. Porota, zložená z vojakov a zamestnancov rezortu obrany, vybrala do 30. novembra z 235 stredoškolských a 50 vysoko-

školských prác v každej kategórii po päť finalistov. V dňoch 1. – 6. decembra ich na facebookovom profile ministerstva obrany verejnosť hodnotila pridelovaním hlasov. Celkovo udelila 8 322 hlasov a rozhodla o konečnom poradí. Autori najlepšie hodnotených prác v každej kategórii získali okrem darčiek aj finančné prémie 500, 400 a 300 eur. Ceny im 15. decembra odovzdal minister obrany SR Jaroslav Nad'.

Víťazné práce si môžete prečítať na stranách 10 – 11 v tomto čísle Obrany.

Foto: Ivan Kelement

Vážení čitatelia,

uplynulý rok 2020 sa zapísal do histórie ozbrojených síl veľkými písmenami. Spoločne s partnermi sme sa podieľali na boji s pandémiou ochorenia Covid-19. Naplno sa prejavila naša pripravenosť naplánovať a vzápätí aj súbežne s ďalšími úlohami vykonať a riadiť strategickú operáciu rozsiahleho významu. Na historicky najväčšej civilno-vojenskej operácii pod názvom Spoločná zodpovednosť

sa podieľal takmer všetok dostupný vojenský aj civilný personál. Okrem boja s pandémiou sme zabezpečili i plnenie našich základných úloh, či už v oblasti ochrany vzdušného priestoru, kritickej infraštruktúry, ale aj prípravy zásadných zmien našich štruktúr a pokračovania modernizačných projektov.

Ak bol rok 2020 náročný, tak od roku 2021 očakávam ešte väčšie výzvy. Rozhodne nás nečakajú oddychové mesiace. Boj s vírusom bude naďalej jednou z našich denných úloh, no popri plnení tejto úlohy sa budeme musieť sústrediť na zvýšenie úrovne výcviku, vzdelávania a starostlivosti o zverený materiál a najmä na plnenie nášho poslania, ktorým je obrana našej vlasti. Úspech pri plnení týchto úloh je podmienený prehlbovaním vzťahov s občianskou verejnosťou. O tom, že sa nám podarilo postaviť v tejto oblasti pevné základy, svedčí trvale najvyššia dôveryhodnosť v očiach verejnosti spomedzi verejných inštitúcií. Prejavená dôvera je zároveň našim záväzkom.

Dovoľte mi do roku 2021 zaželať, aby sme všetci spoločne našli dostatok síl a vôle postavené na pevných morálnych základoch, ktoré nám umožnia splniť náročné úlohy. Zároveň prajem rodinnú pohodu a osobnú spokojnosť každému z vás i vašim blízkym.

generál Daniel Zmeko
náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR

ČÍSLO MESIACA

V súčasnosti je Vojenská polícia personálne naplnená približne **94 %**, čo znamená **363** príslušníkov

Vojenskej polície, z toho je asi **10 %** žien – máme presne **37** vojenských policajtiiek.

V operáciách medzinárodného krízového manažmentu pôsobi **13** príslušníkov Vojenskej polície.

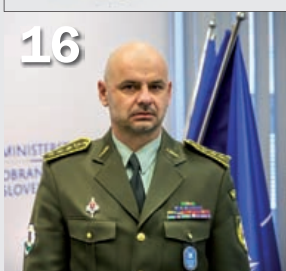

4

10

16

18

28

34

46

- 4 Možnosti štúdia na Akadémii ozbrojených síl
- 7 Štvrté kolo testovania na Covid-19
- 8 Vírus v Lešti
- 10 Víťazné práce súťaže v tvorivom písaní
- 13 Quo vadis, Afganistan?
- 14 Vojenské činy roka
- 16 Rozhovor s riaditeľom Vojenskej polície plukovníkom Valentinom Cebom
- 18 TÉMA: 30 rokov Vojenskej polície
- 23 Kalendár na rok 2021
- 28 Obrnená technika studenej vojny – tank T-34
- 30 Česká armáda kupuje Toyota Hilux
- 32 Rozhodujúca bitka posledného kuruckého povstania
- 34 Najdlhšie slúžiaci profesionál Vladimír Beluš

- 36 Brexit, NATO a európska bezpečnosť
- 38 Náš ženista v Kyjeve
- 40 Open source nie je hriech
- 41 Military English: European Defense after Brexit
- 42 IB News
- 44 Gluteálna tendinopatia – bolesť v boku
- 46 Slovenská armáda vo vojne proti Poľsku
- 47 Československý bodák vzor 24

NA TITULNEJ STRANE: Vojenská polícia vznikla 21. januára 1991 ako prvá plne profesionalizovaná súčasť armády • Foto: Jozef Žiak

Výzvy a možnosti

Rezort obrany a Ozbrojené sily Slovenskej republiky ponúkajú možnosť získať vysokoškolské vzdelanie I. a II. stupňa štúdiom na vojenskej akadémii.

Akadémia ozbrojených síl (AOS) generála Milana Rastislava Štefánika je štátnou vysokou školou, ktorá v rámci spolupráce s ďalšími vysokoškolskými vzdelávacími inštitúciami na území Slovenskej a Českej republiky pripravuje profesionálov pre Ozbrojené sily Slovenskej republiky. Uchádzači o štúdium si vyberajú z ponuky viacerých študijných programov a zameraní v oblasti štúdia techniky, humanitárnych alebo prí-

rodných vied. Dĺžka štúdia je 10 semestrov s výnimkou študijného programu všeobecné lekárstvo, kde je dĺžka štúdia 12 semestrov. Absolvent AOS po ukončení štúdia získava vysokoškolský titul a je vymenovaný do dôstojníckej hodnosti poručík. Základnou podmienkou prijatia je absolvovanie výberového konania do štátnej služby profesionálneho vojaka a prijímacieho konania na štúdium podľa zvoleného študijného programu.

Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši ponúka študentom tieto študijné programy pre školský rok 2021/2022:

ŠTÚDIUM KADET AOS V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI NA AKADÉMII OZBROJENÝCH SÍL GEN. M. R. ŠTEFÁNIKA

Študijné programy/Bc.:

- ▶ **Vojenské spojovacie a informačné systémy** - štúdium je zamerané na získanie základných teoretických vedomostí, schopností a zručností na výkon riadiacich funkcií v oblasti informačných, komunikačných a senzorových technológií vo vybraných špecializáciách ako komunikačné a informačné systémy, letecké pozemné informačné systémy a vojenské spravodajstvo.
- ▶ **Zbraňové systémy, zbrane a ich súčasti** - štúdium je zamerané na získanie vedomostí zodpovedajúcich teoretickému základu strojníckeho vzdelania, ktoré sú rozvinuté v rámci bližšieho určenia na ich aplikovanie na konštrukčné a technologické systémy v zameraní na zbrane a muníciu alebo na mobilnú techniku.
- ▶ **Bezpečnosť a obrana štátu** - štúdium je zamerané na získanie základných kvalifikovaných a odborných poznatkov na zvládnutie manažérskych činností na taktickej úrovni velenia a riadenia v oblasti krízového manažmentu, pri riešení otázok obrany a vnútornej bezpečnosti štátu, pri plnení medzinárodných bezpečnostných záväzkov štátu v zahraničí, ako aj v oblasti analýzy súčasnej medzinárodnej politickej situácie, so zameraním na ohniská vzniku možných krízových spoločenských situácií a hrozby medzinárodného terorizmu.
- ▶ **Elektronické zbraňové systémy** - štúdium je zamerané na teoretickú a praktickú prípravu na zvládnutie moderných elektronických zbraňových systémov, a to konkrétne rádiolokačných a navigačných systémov, systémov protivzdušnej obrany, mobilných komunikačných systémov, systémov elektronického prieskumu a elektronického boja.

ŠTÚDIUM KADET AOS NA LETECKEJ FAKULTE - TUKE V KOŠICIACH

Študijné programy/Bc.:

- ▶ **Profesionálny pilot** - štúdium je zamerané na získanie poznatkov na výkon funkcie profesionálneho pilota pre prevádzkovateľov leteckej dopravy, prípadne na výkon ostatných druhov leteckých prác. Podmienkou štúdia je absolvovanie praktického leteckého výcviku vo výcvikovej organizácii (ATO).
- ▶ **Pracovník riadenia letovej prevádzky** - štúdium je zamerané na výchovu vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov riadenia letovej prevádzky na miesta riadenia

letovej prevádzky v Slovenskej republike, na ktoré sa požaduje daný stupeň vzdelania.

- **Letecká a kozmická technika** – štúdium je zamerané na multidisciplinárne vzdelávanie v leteckom inžinierstve, ktoré je požiadavkou európskeho trhu práce, pretože súčasné lietadlové systémy sú hybridné a integrované systémy. Študent v tomto odbore získa rozšírené poznanie nielen o princípy činnosti systémov v lietadlách, ale aj o princípy projektovania lietadiel a technológie kozmického inžinierstva.

Študijné programy/Ing.:

- **Manažérstvo leteckej dopravy** – štúdium je zamerané na získanie poznatkov umožňujúcich riešiť rutinné technologické a ekonomické problémy leteckej dopravy. Študenti získajú vedomosti o leteckej technike, o zásadách vedenia pracovných kolektívov, spoznajú potrebné legislatívne a právne normy a ekonomické súvislosti, naučia sa využívať informačné technológie. Budú poznať základné metódy plánovania, organizovania a riadenia pracovného procesu a získajú základné vedomosti o podnikaní, ekonomike a manažmente v leteckej doprave.

ŠTÚDIUM KADET AOS NA FAKULTE VOJENSKÉHO LEADERSHIPU – UNIVERZITA OBRANY V BRNE (Česká republika)

Študijné programy/Ing.:

- **Riadenie a použitie ozbrojených síl – veliteľ chemických jednotiek** – odbor ponúka širšie perspektívy uplatnenia. Okrem špecializácie v práci v oblasti laboratórnej chémie môže absolvent pôsobiť ako manažér – veliteľ jednotky chemického

vojska, alebo ako dôstojník štábu práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO), kde bude spracúvať a analyzovať RCHBO hrozby a nadväzne plánovať a organizovať ochranu proti nim.

ŠTÚDIUM KADET AOS NA KARLOVEJ UNIVERZITE HRADEC KRÁLOVÉ A UNIVERZITE OBRANY V BRNE (Česká republika)

Študijné programy/ Mgr. a MUDr.:

- **Vojenské zdravotníctvo pre oblasť všeobecné lekárstvo** – študijný program je určený pre vojakov z povolania – praktických lekárov. Vojensko-medicínska časť prípravy sa zameriava na osobitosti súvisiace s činnosťami zdravotníckej služby v čase mierového alebo vojnového stavu, v mimoriadnych situáciách (katastrofy, havárie) a na osobitosti vyplývajúce z úloh, ktoré zdravotnícka služba plní v rámci NATO a zahraničných misii.

Aké výhody získaš?

Uchádzač prijatý na bakalárske štúdium na AOS sa stáva profesionálnym vojakom – kadetom v prípravnej štátnej službe. Profesionálnemu vojakovi v prípravnej štátnej službe patrí služobný plat vo výške 50 % hodnotného platu vojaka 2. stupňa v 1. platovom stupni, teda zhruba 480 eur netto. Po absolvovaní štúdia má nástupný plat od 1 500 eur netto (údaje platné pre rok 2020). Zároveň sa naň vzťahuje zákon

o sociálnom zabezpečení vojakov a výhody z neho vyplývajúce. Študent vojenskej akadémie má bezplatne poskytované štúdium, ubytovanie, stravovanie, študijné pomôcky a skriptá, ako aj športové zabezpečenie, napr. telocvičňa, posilňovňa, bazén, vonkajší športový areál, atď. K dispozícii je aj program Erasmus. Po úspešnom absolvovaní je garantovaná istota uplatnenia v rezorte obrany.

Aké kroky treba splniť na prijatie do akadémie a do prípravnej štátnej služby?

1. Najneskôr do **28. februára 2021** podať prihlášku na vybranú vysokú školu a absolvovať prijímacie skúšky z daných predmetov pre zvolený študijný program.
2. Podať žiadosť o prijatie do prípravnej štátnej služby pro-

fesionálneho vojaka na regrutačnej skupine v termíne do 15. marca 2021 a v rámci výberového konania absolvovať posúdenie psychickej spôsobilosti, fyzickej zdatnosti a zdravotnej spôsobilosti.

Viac informácií o možnostiach štúdia a postupe pri podaní prihlášky nájdete na stránke www.aos.sk v časti „prijímacie konanie“ alebo sa môžete informovať na ktorejkoľvek regrutačnej skupine, kontakty sú na stránke www.regrutacia.sk.

Prípravila: kpt. Júlia Pigulová

Dôveryhodnosť ozbrojených síl

Dôveryhodnosť Ozbrojených síl SR je dlhodobá a stabilne vysoká, čo potvrdzujú aj pravidelné výskumy verejnej mienky, ktoré Ministerstvo obrany SR realizuje už od roku 2001. Podľa aktuálnych výsledkov dôveruje OS SR 72,6 % opýtaných. Výskum na reprezentatívnej vzorke 1 200 respondentov sa realizoval od 27. októbra do 2. novembra 2020. Podľa aktuálneho výskumu majú Ozbrojené sily SR 67,6 % podporu obyvateľov, 79,4 % respondentov uviedlo, že na profesionálnych vojakov sa dá spoľahnúť pri riešení živelných pohrôm a 81,3 % potvrdilo, že ozbrojené sily sú pre SR potrebné. Až 69,5 % respondentov ocenilo aktivity profesionálnych vojakov v boji proti šíreniu ochorenia Covid-19. Dlhodobý zanedbaný stav infraštruktúry a vojenskej techniky sa premietal aj do odpovedí na otázky o ich stave, o ktorom nepochybuje iba 39 % opýtaných, a 54,2 % z nich sa stotožňuje s tvrdením, že kvalitou sú porovnateľné s armádami ostatných krajín Vyšehradskej skupiny. Rezort obrany zaujímal aj názor verejnosti na členstvo SR v NATO a EÚ. Podľa 57,5 % opýtaných je členstvo v Európskej únii zárukou bezpečnosti a stability SR. Väčšina (58,8 %) tiež súhlasí s názorom, že členstvo v NATO upevňuje medzinárodné postavenie Slovenska.

Foto: Ivan Kelement

Na Cypre a v Emirátoch

Príslušníkov Ozbrojených síl SR v misii UNFICYP na Cypre navštívili minister obrany SR Jaroslav Naď a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Ivan Korčok. Stretli sa s predstaviteľkou generálneho tajomníka OSN – šéfkou mierovej misie na Cypre Elisabeth Speharovou a s veliteľkou misie generálmajorkou Cheryl Pearceovou. Obe

vysoko ocenili nasadenie a plnenie úloh slovenských vojakov. Minister obrany rokoval aj s ministrom obrany Cyperskej republiky Charalambosom Petridesom.

V Spojených arabských emirátoch (SAE) minister Naď rokoval so štátnym ministrom pre záležitosti obrany SAE Mohammedom Al Bawardim a s ministrom zahraničných vecí SAE šejkom Abduláhom bin Zájed Al Nah-jánom. Zhodli sa, že stabilita, bezpečnosť a mierové spolužitie sú základom prosperity a ekonomického rozvoja. Najväčšou výzvou je boj proti terorizmu. Okrem vzájomnej podpory obranného priemyslu J. Naď predostrel aj možnosti spolupráce v oblasti vojenského výcviku v Centre výcviku Lešť či rekreácie vojenského personálu v rezortnom rehabilitačnom zariadení v Piešťanoch.

► O obrane v Únii

Rada pre zahraničné veci vo formáte ministrov obrany členských štátov Európskej únie diskutovala o aktuálnych otázkach bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, o bezpečnostnej situácii, ako aj o možnostiach prehĺbenia a posilnenia svojich iniciatív. Prostredníctvom videokonferencie rokoval s kolegami aj minister obrany Jaroslav Naď. Zamerali sa najmä na operáciu Irini a situáciu v Líbyi. Hovorili aj o potrebe skorého obnovenia aktivít misií EUTM Mali a EUCAP Sahel Mali. Diskutovali tiež o možnostiach posilnenia existujúcich politík a iniciatív Únie. Dôležitou témou bolo smerovanie obrannej spolupráce v rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ. Lídri obrany EÚ sa venovali aj pokroku a postupu v strategickej revízii Stálej štruktúrovanej spolupráce PESCO.

► Pod záštitou OSN

Minister obrany Jaroslav Naď sa prostredníctvom video-rozhovoru spojil s námestníkom generálneho tajomníka OSN pre mierové operácie Jeanom-

Pierrom Lacroix. Témou bolo pôsobenie slovenských vojakov v mierových misiách pod záštitou Organizácie Spojených národov. Námestník Lacroix ocenil nasadenie 240 príslušníkov Ozbrojených síl SR na Cypre v misii UNFICYP, kde slovenský kontingent vykonáva operačné úlohy v sektore 4, za ktorý prevzal v roku 2018 aj plnú zodpovednosť. Minister Naď vyzdvihol stúpajúci podiel žien v slovenských ozbrojených silách, ktorý v súčasnosti predstavuje 12 percent.

► Návrh rozpočtu MO SR

Štátny tajomník MO SR Marian Majer v zastúpení ministra uviedol na 14. schôdzi Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť návrh rozpočtu rozpočtovej kapitoly MO SR na roky 2021 – 2023. Rozpočet v budúcom roku navrhoval obranné výdavky vo výške 1,75 % HDP, pričom viac ako

tretinu z nich do modernizačných projektov a zveladenia infraštruktúry. Vláda SR je i naďalej v súlade so svojím programovým vyhlásením pripravená dosiahnuť 2 % HDP na obranu do roku 2024. Národná rada SR schválila rozpočet 9. decembra. Štátny tajomník poskytol členom výboru pre obranu a bezpečnosť aj informácie o výsledkoch zasadnutia Riadiaceho výboru EDA a rokovania ministrov obrany krajín EÚ. Ubezpečil poslancov, že SR bude v tomto volebnom období dbať na ďalšie posilňovanie obrannej spolupráce v EÚ, ale tak, aby sme neduplikovali fungujúce mechanizmy v NATO.

Štvrté kolo

V 458 mestách a obciach na Slovensku sa cez víkend 21. a 22. novembra uskutočnilo štvrté kolo testovania obyvateľov na Covid-19 v rámci operácie Spoločná zodpovednosť. Otvorených bolo 537 odberových miest s 541 odberovými tímami.

Ozbrojené sily SR nad rámec pôvodne plánovaných miest a obcí vyhovel aj žiadosti starostu obce Podhorany v okrese Kežmarok. „Podhoranom sme, samozrejme, vyhovelí a teší nás, že sme tak mohli podporiť zodpovedný prístup vedenia obce a tiež miestnych obyvateľov. Výsledky všetkých testovaných miest a obcí sme tentoraz navyše na žiadosť samospráv rozdelili aj na rezidentov a nerezidentov testovaných oblastí. Verím, že to starostom a primátorom pomôže s prehľadom o výskyte ochorenia v ich samospráve a prípadne reagovať na vznikajúci problém,“ priblížil minister obrany SR Jaroslav Nad’.

testovaní predstavovala 30,49 % z počtu otestovaných v rámci tých istých obcí počas celoslovenského testovania.

Úlohu splnili

„Veľmi si cením prístup všetkých 110 609 ľudí, ktorí dokázali, že otázka zdravia a zodpovednosti nielen voči sebe, ale aj ostatným im nie je ľahostajná. V súčasnej situácii potrebujeme presne takýto zodpovedný prístup, pretože Slovensku môžeme pomôcť iba vtedy, ak budeme skutočne všetci ťahať za jeden povraz,“ uviedol minister obrany SR Jaroslav Nad’ s tým, že ďalší postup, forma a podmienky testovania budú predmetom rokovania Ústredného krízového štábu a vlády Slovenskej republiky.

Ako uviedol náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko, ozbrojené sily úlohu splnili, pričom profesionálni vojaci ešte zabezpečovali dodanie hárkov s výsledkami testovania do jednotlivých regionálnych úradov verejného zdravotníctva a boli opäť pripravení aj na pomoc s digitalizáciou týchto dát.

Štvrtú fázu testovania zabezpečovalo 1 366 vojakov a zamestnancov rezortu obrany, 539 príslušníkov Policajného zboru SR, 1 928 zdravotníkov a spolu s nimi aj 62 príslušníkov finančnej správy, 30 hasičov, 921 administratívnych pracovníkov a 30 dobrovoľníkov, celkovo teda 4 876 osôb.

Foto: SITA, TASR

Viac pozitívnych

Ako minister obrany informoval v sobotu v Púchove, testovanie prebiehalo pokojne: „Oproti poslednému testovaniu evidujeme približne tretinový záujem. Ľudia prichádzajú postupne, netvoria sa rady a nevidujeme, že by na testovanie prichádzali ľudia z iných regiónov.“

Minister poďakoval všetkým primátorom a starostom zúčastnených miest a obcí za záujem a pomoc. Vyzdvihol, že sa podarilo otvoriť odberové miesta všade podľa plánu.

Dobrovoľné a bezplatné testovanie v rámci štvrtého kola operácie Spoločná zodpovednosť využilo 110 609 obyvateľov. Pozitívne testy malo 2 501 z nich. Priemerná pozitivita tak predstavovala 2,26 percenta.

Z porovnania výsledkov 458 aktuálne testovaných miest a obcí vyplynulo, že oproti celoplošnému testovaniu v dňoch 31. októbra a 1. novembra došlo k miernemu nárastu pozitivít. Porovnávali sa pritom vždy iba dáta z konkrétnych 458 miest a obcí, ktoré boli znova testované. Účasť v aktuálnom

Karanténa v Lešti

„Nechcem vám kaziť chuť, ale z Bratislavy nám vezú do karantény päťdesiattri nových vojakov,“ oznámil riaditeľovi Centra výcviku Lešť Antonovi Maštalskému jeho zástupca podplukovník Ľuboš Guláš.

„Niet nad to, keď máte chuť,“ s úsmevom nadviazal inžinier architekt Anton Maštalský, ktorý vzápätí nechal obed priebežne chladnúť, pretože okamžite vydával príslušné pokyny. Mimochodom, aj on už zažil, aké je žiť bez chuti a čuchu. Ak sa totiž riaditeľ Lešti ešte predvlní v lete stal majstrom sveta v kumite do 45 rokov, vlní ho súper Covid-19 dostal na desať dní doslova na lopatky. Už je však opäť „na žinenke“, teda v Lešti.

Riaditeľ CV Lešť Anton Maštalský

Okamžite, alebo aj ihneď

„Aktuálne tu máme v povinnej 14-dňovej karanténe stodesať vojakov, ktorí odchádzajú do operácie Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku. Ďalší dvaja budú vyslaní na misiu do Mali,“ konkretizoval začiatkom decembra Anton Maštalský. Čo si máme pod slovom karanténa v podmienkach CV Lešť predstaviť? „Negatívni vojaci sú po dvoch v izbe. Pozitívne testovaní sú ubytovaní po jednom. Každý má teda samostatný priestor, sprchy a sociálne zariadenie v dvojbunke využívajú spoločne. V priebehu dvoch týždňov nesmú vychádzať ani pred budovu, ani na chodbu, nesmú fajčiť, stretávať sa ani prijímať návštevy, no každá izba má Wi-Fi, takže sú v spojení s rodinami aspoň prostredníctvom techniky,“ konštatoval riaditeľ. „Stravu im prinášajú k dverám v plastových obaloch. Rovnako tak službukonajúci zamestnanci alebo vojaci z CV Lešť, ktorí by inak zabezpečovali výcvik či servis v prospech cvičiacich jednotiek, odnášajú odpadky. Nuž, nedá sa inak, priorita je teraz takáto.“

O tom, že CV Lešť bude od jesene z dôvodu povinnej karantény k dispozícii na príjem a ubytovanie zamestnancov a profesionálnych vojakov rezortu obrany, rozhodol minister obrany Jaroslav Nad' začiatkom septembra. „Karanténne centrum sme zriadili v tábore Slávia s využitím šiestich ubytovacích budov s celkovou kapacitou 590 osôb,“ uviedol riaditeľ A. Maštalský. „To však v prípade, ak by v izbách boli po dvoja. Radšej ostane realita pri tých troch stovkách,“ poznamenal. Do približne štyroch stoviek karantenizovaných si pritom vyšľachia s vlastným personálom. Pri vyšších počtoch majú dohodu s generálnym štábom, ktorý by im poskytol pomoc z radov ozbrojených síl. Riaditeľ zároveň dodal: „Samozrejme, viem, že odznali aj čísla o tri a pol tisíc karantenizovaných. To by však vojenská zdravotníca museli rozvinúť v Lešti svoje poľné

nemocnice a zároveň by vojaci museli vybudovať rozsiahly stanový tábor. Niežeby sme to nevedeli zabezpečiť, ale naozaj by sme sa tomu radšej vyhli.“

Posteľ, sprcha, Wi-Fi a vďaka

Táborisko Slávia - to pritom už nie sú staré ubytovacie zariadenia, kde v jednom priestore spávalo aj po dvadsať ľudí, no stále majú v sebe vojenskú strohosť. „Lôžko pre ubytovaného, stôl, stolička, jednodielna skriňa, vešiak, nádoba na odpadky a pohár na pitnú vodu,“ predstavila nám vybavenie izby majorka Mária Lišaníková, riaditeľka odboru logistickej podpory CV Lešť, jediná žena spomedzi piatich majorov, ktorí majú v karanténnom centre CV Lešť pozíciu hlavný funkcionár. To znamená, že sa v službách striedajú ako jeho veliteľia. „V ozbrojených silách sa síce plánuje, ale ak treba, tak je nevyhnutné reagovať okamžite, alebo aspoň hneď,“ usmiala sa majorka Lišaníková, spomenúc si na jarnú prvú vlnu Covid-19. Lešť bola vtedy vyčlenená pre karantenizovaných ľudí, ktorí prichádzali na Slovensko zo zahraničia. „Naplánovať si v enormne rýchлом čase všetky postupy, zabezpečiť potrebné pomôcky, zdeliť úlohy, postaviť stany, rozdeľovať ľudí do ubytovacích objektov a nestratiť dôveru u karantenizovaných ani minimálnym zaváhaním, napriek tomu, že sme niečo podobné zabezpečovali prvý raz, tak to bola naozaj fuška. Teraz je to už podstatne jednoduchšie,“ porovнала šéfkla logistiky, ktorej manžel je tiež vojak a - ako inak, aj on zabezpečoval celoplošné testovanie. „Keď na jar autobus privážal z hraníc do karantény prvých civilov, boli sme všetci naozaj v strehu a napätí. No už o pol dňa sme nabehli na systém, ktorý sme si stanovili a ktorý fungoval. Naši ľudia boli motivovaní pomáhať a o to viac nás doteraz tešia desiatky poďakovaní od ľudí, ktorí na jar našim karanténym centrom prešli,“ dodal riaditeľ CV Lešť. No a my dodajme, že tých civilov bolo 1 100.

Pochvaly však prichádzali nielen na jar, ale aj na jeseň. Napríklad od majora Michala Németha, veliteľa 1. delostreleckej rotácie v operácii Predsunutá prítomnosť, ktorý po decembrovom odchode jeho jednotky z karantény v Lešti do Lotyšska svoj celostranový pochvalný list končil slovami: „Ešte raz Vám z celého srdca ďakujem a zároveň blahoželám, že vo svojich radoch máte takých skvelých pracovníkov.“

Dispečing

Táborisko Slávia

Disciplína a dezinfekcia

Kapitán MUDr. Vít Hajduch z ružomerského Úradu hlavného lekára OS SR sa strieda s kolegami lekármi po siedmich dňoch. „Keď sa niekto z karanténovaných vojakov necíti dobre, prostredníctvom call centra zatelefonoje, a ak dospem k názoru, že ústna rada už nepomôže a ďalším krokom je vyšetrenie, tak sa skrátka oblečiem do ochranného odevu a pacienta navštívim v izbe,“ konštatoval. Tak to bolo aj medzi tými, ktorí sa chystali do Lotyšska, ale napokon nešlo o Covid-19. „Ešte z výcviku v poli si sem priniesli nejaké nachladnutia, inak boli v poriadku.“ Pravdaže, vážnejšie stavy by museli riešiť prevozom do Ústrednej vojenskej nemocnice SNP v Ružomberku alebo do iného zariadenia. Ak aj vojaci boli pozitívni, prekonal Covid-19 vcelku ľahko, maximálne s mierne zvýšenými teplotami. Hospitalizácia bola potrebná len raz, no to bolo následkom necovidového respiračného ochorenia. „Všetky postupy máme okrem prijatých pravidiel prekonzultované aj s hlavným hygienikom Ministerstva obrany SR doktorom Ivanom Šavrdom,“ zdôraznil kapitán Hajduch.

Všetky chodby v šiestich budovách táboriska Slávia sú monitorované, vojaci môžu dvere otvoriť len pri odbere stravy, ktorú im tam položí služba. Každý vie, že okrem disciplinárneho postihu by za porušenie pravidiel mohli dostať 1 650 eur pokutu. „To sa nám ešte nestalo. Ak niečo potrebujú, skrátka sa spoja so mnou alebo so službukonajúcim kolegom na call centre a my už vieme, ako ďalej,“ zdôraznil kapitán Peter Lupták, ktorý by v normálnom režime vykonával funkciu v oddelení bojovej prípravy v odbore simulačných technológií CV Lešt. Dodal pritom, že i keď je to trochu nad rámec, vždy radi sprostredkujú kolegom nákup hygienických potrieb či doplnkov stravy z bufetu. No a dodajme, že po odchode karanténovaných skupín, napríklad vojakov do Lotyšska, prichádza celú budovu dezinfikovať nielen personál Lešti, ale ako prví začínajú s dôkladnou dezinfekciou špecialisti z práporu RCHBO z Rožňavy.

Call centrum

Buďte zdraví

Pred niekoľkými rokmi v Lešti odcvičilo ročne pár tisíc ľudí. V roku 2019 ich bolo už 20-tisíc. Niektorí boli dlhšie, iní absolvovali krátkodobý výcvik. „Priemerne sme mali na ubytovanie a stravovanie 500 až 800 ľudí denne. Okrem ozbrojených síl to boli všetky ozbrojené zložky, ktoré majú niečo spoločné s obranou nášho štátu, plus záujemcovia zo zahraničia,“ spomenul riaditeľ Anton Maštalský. „Tak isto sme mali naplánovaný rok 2020, lenže Covid-19...“

Uplynulý rok teda okrem niekoľkých neodkladných certifikačných cvičení a prípravy do misií výcvik v Lešti takmer neprebíhal. „Paradoxne sme mali aspoň relatívne dosť času na údržbu a niektoré rekonštrukcie, ktoré naši ľudia nevedeli zrealizovať v období, keď bol výcvikový kalendár doslova plný,“ doplnil riaditeľ.

Leštiansky výcvikový kalendár je až na pár okienok doplna naplánovaný i na rok 2021. „Všetko však závisí predovšetkým od toho, ako sa bude vyvíjať situácia s pandémiou.“

Mjr. Mária Lišaníková a kpt. Vít Hajduch

Nateraz sa sústreďujeme najmä na to, aby sme vytvárali čo najlepšie podmienky pre karanténovaných vojakov a zamestnancov, no verím, že sa v našom CV Lešt už bude aj tento rok naplno cvičiť,“ konštatoval riaditeľ Anton Maštalský, ktorý svoje želanie kolegom z rezortu obrany zhrnul do dvoch slov: „Buďte zdraví!“

Text a foto: Pavol Vitko

Lenka Kolcunová

Gymnázium Terézie Vansovej, Stará Ľubovňa

Akú cenu má mier?

Premýšľať nad svojimi pocitmi, nestáť za každú cenu na dvoch stranách, viesť vnútorný boj so sebou samým, nehrať sa na vojnu. Všetci by sme to tak chceli.

S ohľadom na všetky okolnosti, na fakty i nespochybniteľné skutočnosti, ktorých sme boli, no nemuseli byť svedkami...

Stať sa vojakom každý sám pre seba a viesť neúprosný boj, mihnutím oka meniť svoje konanie, z minúty na minútu sa prispôbovať. Vonkajším vplyvom. Jej. Jemu. Chémii v nás, ktorá sa, tuším, zbláznila.

Aj cez to vstávať a padať a nechať naše pocity tesne pred dvermi, v karanténe. Sme na hrane. Dennodenne sme len na hrane. Utápame sa vo vlastných pocitoch hanby a beznádeje, pod ťarchou nevyriečených slov upadáme, pod psychickým náporom vlastnej duše chradneme. Neraz netušíme, čo robíť. Meníme svoje rozhodnutia a ostatným tak do životov prinášame ešte o čosi väčší chaos, než ho mali doteraz. Nerozvážnosťou a urýchlenným konaním sme sa stali diktátormi zlého. A to ani nevieme ako.

Postavili sme ich uprostred frontu a nedali do rúk žiadne zbrane, ktorými by sa mohli brániť, akoby to bola samozrejmosť. Prestali sme spolu komunikovať a uzavreli sa dovnútra. Ako by niečo povedať bolo zlé, ako by sa ozvať a vystrčiť rožky znamenalo hriech.

Plávame vo vodách, do ktorých sme boli hodení, a je len na každom z nás, ako sa popasuje s tým, čo sme ani my, ani nikto iný pred nami nemal to šťastie spoznať a zažiť.

Nevieme, kde sme. Nevieme, čo robíme. Netušíme, kam smerujeme. Nikam sa nedostaneme, ak budeme každých päť minút meniť smer a čakať na signál. Signál, ktorý nepríde. Nepríde preto, že na prvých priečkach hodnotového rebríčka vidíme stáť jedine seba. Nevnímame, čo nám hovorí okolie a padajúce ekosystémy všetkého možného i nemožného, ktoré sa mali už dávno postaviť na zadné a vyhlásiť nám neúprosný lockdown. A predsa počkali. A predsa nám už zopár rokov dávajú najavo, že to príde. Že choroba príde. Ignorovali sme ju. Aj cez všetky príznaky globálneho otepľovania, náhleho rastu prípadov emisií, krachov lesa, úmrtí krtkov.

Ostali sme slepi...

Príroda sa prestala podmieňovať a rozhodla sa konať. Dost bolo pasivity! Hodení na bojisko, kde cenou bol náš vlastný život, začali sme si vážiť veci...

A sme tam, kde sme boli. Pre svoje vlastné dobro si opäť nemohol spraviť ani to najmenšie nič.

Nádych. Výdych. Opäť prišli časy, keď najväčším problémom nebolo vytŕčať z radu. Báli sme sa. Ochotne sme si ho vystáli a vypočuli rozhodujúci verdikt či napravo, či naľavo. Ľudia boli opäť rozdelení na dve skupiny.

Strach je ten najmocnejší nepriateľ, ktorého nám zoslalo nebo v hodine dvanástej. Náhody značia len nedostatok skúseností, náhody neexistujú. A je mi ľúto, keď niekto verí, že áno.

Všetci máme svoju vlastnú pravdu, aj keď sme spočiatku bojovali s úplne iným úmyslom. Všetci máme svoje prečo a ako. Všetci máme svoju vlastnú armádu, ktorá by za nás položila život. A aj položí. A bude konať do skonania sveta. Nie nadarmo sa hovorí, že každý si žije vo svojom vlastnom svete. My sa rozhodujeme, na čo máme a čo by spôsobilo iba jeden veľký lockdown. Veľakrát sa popálime, veľakrát bojujeme, neraz je naša armáda už ozaď na pokraji svojich síl, z ktorých sa už opakovane nemusí stopercentne vyhrabať.

Sprevádzaní hlukom z prístrojov, s rovnou EKG krivkou, ako posledná šálka kávy. Odišli by sme pomaly, viac by sme asi nedýchali...

Premýšľať nad svojimi pocitmi, nestáť za každú cenu na dvoch stranách, viesť vnútorný boj so sebou samým, nehrať sa na vojnu. Všetci by sme to tak chceli...

Simona Jurková

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Akú cenu má mier

Mier. Zvláštne, no toto slovo vo mne automaticky vyvoláva pokoj. Ale ono by to nemalo byť také zvláštne, nakoľko by toto slovo malo prirodzene pôsobiť pozitívne a pokojne z hľadiska svojho významu a hodnoty. Skúste sa len na sekundu pozastaviť a vysloviť to jednoslabičné slovo len a len pre seba. Čo vo vás vyvolalo? Pokoj?

Alebo, práve naopak, zmätok? Som presvedčená, že každý ho vníma úplne inak. Drobné, nenápadné slovo a zároveň také dôležité v našom živote už dlhé roky. Toľko si toho prežilo a koľko má toho ešte pred sebou. Skloňuje sa v učebniciach dejepisu, diskutuje sa o ňom na hodinách sociológie a ovplyvňuje životy obrovského množstva ľudí. Ale je každému známa aj jeho podstata a samotná cena? A má vôbec nejakú cenu?!

Tomáš Garrigue Masaryk, prvý československý prezident, raz povedal: „Kým budeme generálom platiť viac ako učiteľom, nebude mier vo svete.“ A kde je Slovensko dnes? Slovenská republika bola v roku 2019 vyhlásená za 23. najmierumilovnejšiu krajinu sveta. A to z celkového počtu 163 krajín. Z môjho pohľadu sa máme od všetkých tých krajín ešte čo učiť, no na druhej strane je aj naša krajina v otázke mieru vyspelá. O vojnách vieme, že nie sú riešením a biele holubice vypúšťame aj na svadbách. No nie sme my mierumilovný národ? Žarty bokom! Aj napriek tomuto relatívne pozitívnemu umiestneniu sa, žiaľ, slovami Masaryka neriadime. Svetu vládnu peniaze a moc a my si ani zďaleka nevážime vzdelancov, ktorí by vstúpili do mieru už prváčikom v škole a pamätali by naň celý život. Nerozumiem. Ruku na srdce, kedy ste sa naposledy zamýšľali nad uzmiernením s niekým namiesto nájdenia nového priateľa, nad štréním mieru medzi kolegami, spolužiakmi namiesto obľúbeného ohovárania či vykorisťovania? Ako tak nad tým uvažujem, ani sama neviem, kedy som naposledy stretla niekoho, kto by sa prišiel uzmierniť. Naposledy... Asi v detských časoch. Vtedy bolo samozrejme prísť za kamarátom s lízankou a maminkou za chrbtom, ktorá musela byť svedkom slávnostného zmierenia

sa. Ktovie, možno je to dnes pýcha, ktorá nám bráni, alebo maminka, ktorá za nami nestojí. Ale späť k téme. V súčasnosti mocní ľudia riešia, ako utratia peniaze, obyčajní ľudia, ako ich zarobia, a zaoberať sa otázkou mieru neostáva čas. Prečo to tak je?

Nikomu nepatrí viac či menej, všetci máme naň rovnaký nárok a všetci ho môžeme používať neobmedzene. Áno, stále je reč o mieri. Škoda, že veľa z nás si myslí, že je naň potrebné podpísanie zmluvy či krviprelievania. A zároveň nám mier dáva možnosť brať si ho všade so sebou, dokonca ho ani nemusíme neustále vypínať, zapínať či dobýjať ako množstvo vecí, po ktorých túži väčšina z nás, no ani zďaleka nemajú pre náš život taký význam, ako práve mier. Ktovie, koľko by boli ľudia ochotní zaň zaplatiť v obchode, ak by sa v ňom dal kúpiť. Ľudia sú už raz takí, nič si nevážia, pokiaľ je to pre nich samozrejme. Vďaka krajine, v ktorej žijeme, môžeme v dnešnej dobe mier považovať zatiaľ za zabezpečený pre nás všetkých. Vyčísliť cenu ľudí dokážu len veciam, ktoré denno-denne na nich vybiehajú z internetu, reklamných letákov a iných propagačných materiálov.

Mier má významné postavenie na našej planéte. Na jeho počesť sa každoročne 21. septembra rozozvučí v New Yorku v budove sídla OSN zvon, ktorý nesie odkaz: „Nech žije úplný svetový mier.“ Priala by som si, aby samotným rozozvučením dokázal tento odkaz šíriť vetrom po celom svete a aby zo dňa na deň nastolil úplný svetový mier. Žiaľ, nežijeme v rozprávke. Žijeme vo svete, kde stále krajiny ako Sýria, Libanon, dokonca i Bielorusko bojujú o mier na ich území každý deň. Toto nie je veru cieľ mieru. Dnešný svet ponúka až príliš veľa možností, ako ublížiť svojmu nepriateľovi i priateľovi.

Občas je však potrebné zamyslieť sa nad tým, že ak necítíme mier v sebe, vo vzťahu, v rodine, nikdy ho nebudeme cítiť a šíriť voči okoliu. Vzhľadom na samotnú otázku, akú cenu má mier, odpovedám nasledovne. Takú, akú cíti každý v sebe. Takú, akú cenu má pre človeka život a následne aj život v mieri. Nemožno mi odpovedať za 7 826 030 568 obyvateľov našej planéty, z ktorých má každý úplne iné životné hodnoty. Ale možno mi odpovedať za seba. A za seba hovorím, že mier je stav, mier je pocit, mier je rovnováha, ktorého cena sa nedá vyčísliť. Jediné, čo sa dá, je uvedomiť si jeho význam a potrebu v našom živote a klásť ho na stupeň najvyšších hodnôt.

Trump zatvoril nebo

Spojené štáty 22. novembra oficiálne ukončili spoluprácu v rámci Zmluvy o otvorenom nebi, pol roka po tom, ako oznámili svoj úmysel. Zmluva umožňuje signatárskym krajinám vykonávať neozbrojené prieskumné lety nad celým územím jej členských štátov, čím sa má budovať vzájomná dôvera. Bola podpísaná krátko po skončení studenej vojny v roku 1992 v Helsinkách a jej členmi je vyše 30 krajín. Účinnosť nadobudla v roku 2002 ako dôležitý nástroj medzinárodnej kontroly zbrojenia. „V súlade s predchádzajúcim oznámením nadobúda platnosť odstúpenie USA od Zmluvy o otvorenom nebi. Amerika je vďaka tomu bezpečnejšia, pretože Rusko si naďalej neplní svoje povinnosti,“ uviedol americký minister zahraničných vecí Mike Pompeo. Spojené štáty vyhlásili, že Rusko uvalilo na zmluvu obmedzenia, najmä pokiaľ ide o Kaliningradskú oblasť, ruskú exklávu medzi Poľskom a Litvou, a v oblasti pozdĺž rusko-gruzínskych hraníc. Spojené štáty obviňujú Rusko aj z toho, že neumožňuje letecké monitorovanie svojich vojenských cvičení, ktoré sa v súlade so Zmluvou o otvorenom nebi bežne vykonáva.

Moskva preukázala väčší záujem o letecký dohľad nad európskymi štátmi ako nad USA, čo znamená, že vystúpenie USA nerobí zmluvu okamžite bezcennou. Ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov začiatkom novembra požadoval od zvyšných členov NATO písomné ubezpečenie, že všetky údaje, ktoré odtiaľ nadobudnú, nebudú zdieľať s Washingtonom. Uviedol tiež, že americké základne v Európe nebudú vyňaté z ruských misií vzdušného prieskumu. Podľa poradcu amerického prezidenta pre národnú bezpečnosť Roberta O'Briena je Zmluva o otvorenom nebi jednou zo „zastaraných zmlúv a dohôd“, z ktorých majú prospech „protivníci USA na úkor našej národnej bezpečnosti“.

Americký prezident Donald Trump 21. mája 2020 vyhlásil, že Washington odstúpi od tohto dokumentu umožňujúceho inšpekčné lety s cieľom monitorovania vojenských aktivít. Ako dôvod tohto rozhodnutia uviedol údajné porušovanie zmluvy zo strany Ruska, čo však Moskva odmieta. Trumpov demokratický súper Joe Biden počas predvolebnej kampane tento krok kritizoval ako neprezieravý a podľa neho iba prispeje k zvýšeniu napätia medzi Západom a Ruskom. Biden tiež tvrdí, že sa tak zvýši riziko omylu a konfliktov.

Text a foto: TASR

► Erdogan sa hnevá

Turecký prezident Recep Tayyip Erdogan kritizoval zásah nemeckých vojakov na palube tureckej nákladnej lode v Stredozemnom mori, ktorý označil za obťažovanie a porušenie medzinárodného práva. Nemeckí vojaci podľa neho civilných zamestnancov na palube tureckej lode obťažovali. Dodal, že jeho krajina zasiela videozáznamy údajného obťažovania príslušným úradom. Nemeckí vojaci z fregaty Hamburg vnikli 22. novembra na palubu nákladnej lode Rosaline A, ktorá sa plavila do Líbye, pre podozrenie, že vieze nelegálnu dodávku zbraní. Turecko však prehľadávanie lode zakázalo a vojaci museli palubu opustiť. Nemecké námorníctvo dostalo informáciu o tureckom plavidle od ústredia misie EÚ Irini, ktorej velí grécky dôstojník. Cieľom operácie je obmedziť pašovanie zbraní do Líbye a pomôcť tak ukončiť krvavú občiansku vojnu. Rozhodnutie o prehľadaní lode Rosaline A prijalo velenie misie EÚ Irini v Ríme.

► Atény budú zbroidiť

V súvislosti s napätím vo vzťahoch s Tureckom vo východnej časti Stredozemného mora plánuje Grécko nakúpiť 24 viacúčelových stíhačiek F-35 z USA. Nákupom si chcú Atény zlepšiť pozíciu voči Turecku v oblasti Egejského mora. Grécko a Turecko, oficiálne spojenci v NATO, vedú vo východnom Stredomorí dlhý spor okolo ložísk zemného plynu. Atény obviňujú Ankaru, že v oblasti gréckych ostrovov vykonáva protiprávny prieskum nálezísk. Turecká vláda obvinenia odmieta s argumentom, že oblasť patrí do tureckého kontinentálneho šelfu. Európska únia aktivity Turecka opakovane ostro odsúdila a pohrozila mu sankciami. Grécko spustilo rozsiahly program vyzbrojovania a chce zakúpiť aj 18 francúzskych viacúčelových lietadiel typu Rafale. Okrem toho plánuje zaobstaráť štyri nové fregaty a modernizovať ďalšie štyri. Zvýšiť chce aj svoje zásoby rakiet protivzdušnej obrany, torpéd a ďalšej munície.

► Odškodnia diskriminovaných

Nemecká ministerka obrany Annegret Krampová-Karrenbauerová podporila návrh zákona o odškodnení vojakov, ktorí počas pôsobenia v armáde čelili diskriminácii pre svoju sexuálnu orientáciu. Na základe zákona bude poskytnutá kompenzácia vojakom homosexuálnej orientácie, ktorí sa v armáde stretli so zlým zaobchádzaním, napríklad im bolo odopreté povýšenie či boli dokonca z armády prepustení. V Nemecku oficiálne zakázali diskrimináciu vojakov na základe ich sexuálnej orientácie v roku 2000. „Nemôžeme odčiniť to, ako títo ľudia trpeli,“ vyjadrila sa šéfka rezortu obrany. „Chceme však ísť príkladom všade, kde je to možné,“ doplnila. Nemecká vláda podľa nej plánuje znevýhodňovaným vojakom ponúknuť odškodnenie čo najskôr a „ukončiť tak túto temnú kapitolu v histórii ozbrojených síl“.

► Trest prišiel po rokoch

Austrálska armáda prepustí zo služby najmenej desať vojakov špeciálnych jednotiek, ktorí sa podieľali na nezákonnom zabíjaní najmenej 39 civilistov a vážnov počas vojenského konfliktu v Afganistane v rokoch 2005 - 2016. Existujú dôkazy o zabíjaní 39 neozbrojených afganských väzňov a civilistov devätnástimi súčasnými či bývalými austrálskymi vojakmi. Vojaci, ktorých identita nebola zverejnená, boli vydaní na trestné stíhanie.

Quo vadis, Afganistan?

Spojené štáty vlni 17. novembra oznámili, že v januári 2021 znížia počet svojich vojakov v Afganistane na 2 500.

Pôjde o najnižší počet amerických vojakov pôsobiacich v tejto krajine za 20 rokov ich nasadenia. Podľa agentúry AFP to oznámil americký Pentagón, ktorý tak plní sľub dosluhujúceho prezidenta USA Donalda Trumpa. Ten sa počas predvolebnej kampane pred voľbami v roku 2016 zaviazal do viesť vojny v Afganistane a Iraku do úspešného a zodpovedného konca. Pre Trumpa bolo ukončenie vojny v Afganistane jedným z hlavných sľubov v rámci volebnej kampane. Vlni v októbri na Twitteri napísal, že americké jednotky by sa z Afganistanu mohli stiahnuť ešte do Vianoc. Jeho poradcovia však uviedli, že podľa ich prognôz by sa tak mohlo stať do mája 2021.

Agentúra AFP spresnila, že do 15. januára 2021 sa z Afganistanu stiahne asi 2 000 vojakov a ďalších 500 sa ich vráti z Iraku. V každej z týchto krajín tak zostane po 2 500 amerických vojakov, spresnil americký minister obrany Christopher Miller.

Misia NATO v Afganistane pôsobí od roku 2003. V roku 2014 zodpovednosť za stabilitu v krajine prevzali afganské bezpečnostné sily a spojenci už v súčasnosti plnia len nebojové úlohy, zamerané na výcvik a poradenstvo.

Čo na to NATO?

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg varoval prezidenta USA Donalda Trumpa pred unáhleným stiahnutím vojakov z Afganistanu, ktorý by sa podľa neho mohol znova stať základňou medzinárodného terorizmu. Cena za rýchly alebo nekoordinovaný odchod zahraničných jednotiek z Afganistanu by mohla byť privysoká, uviedol Stoltenberg vo vyhlásení po tom, ako americké médiá priniesli správy o plánoch Trumpa na urýchlenie odsunu vojakov zo stredoázijskej krajiny. „Hrozí, že Afganistan sa znova stane základňou pre medzinárodných teroristov, kde budú plánovať a organizovať útoky na naše krajiny. A Islamský štát by mohol v Afganistane znovu vybudovať teroristický kalifát, o ktorý prišiel v Sýrii a Iraku,“ uviedol šéf Severoatlantickej aliance. Stoltenberg zdôraznil, že spojenci z NATO sú v Afganistane už takmer 20 rokov a žiaden z nich tam nechce zostať dlhšie, ako to bude nevyhnutné. Podľa vlastných slov očakáva, že všetci spojenci dodržia prísľub, že z Afganistanu sa stiahnu koordinovane a organizovane, keď nastane správny čas.

Severoatlantická aliancia sa rozhodne o tom, či bude pokračovať vo svojej výcvikovej misii vo vojnu zmietanom Afganistane, na schôdzke ministrov obrany NATO, ktorá sa uskutoční

vo februári 2021. Uviedol to generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg v rámci príhovoru predneseného počas videozasadnutia parlamentného zhromaždenia členských krajín Aliancie. „Stojíme pred ťažkou voľbou. Buď v Afganistane zostaneme a budeme naďalej platiť cenu za tento vojenský záväzok, alebo odídeme a riskujeme stratu ziskov, ktoré sme dosiahli, zatiaľ čo mierový proces by mohol zlyhať,“ uviedol Stoltenberg.

Nádej menom Biden?

Jens Stoltenberg gratuloval Joeovi Bidenovi k víťazstvu v amerických prezidentských voľbách a poďakoval mu za dlhodobú podporu NATO a transatlantických vzťahov. Informovala o tom agentúra DPA s odvolaním na vyhlásenie NATO. Generálny tajomník NATO Bidenovi takisto povedal, že sa teší na úzku spoluprácu s cieľom naďalej posilňovať väzbu medzi Severnou Amerikou a Európou a pripraviť stretnutie lídrov členských krajín NATO.

Naopak militantné hnutie Taliban vyzvalo novozvoleného amerického prezidenta Joea Bidena, aby dodržiaval dohodu medzi USA a Talibanom z februára 2020, ktorá počítala so stiahnutím amerických vojakov z Afganistanu. „Islamský emirát by chcel zdôrazniť zvolenému americkému prezidentovi a budúcej administratíve, že implementácia dohody je najrozumnejším a najefektívnejším nástrojom na ukončenie konfliktu medzi oboma našimi krajinami,“ uviedol Taliban vo svojom prvom zásadnom vyhlásení v súvislosti s výsledkami prezidentských volieb v USA.

Februárová dohoda medzi Spojenými štátmi a Talibanom je zameraná na ukončenie najdlhšej vojny, do ktorej sa USA zapojili. Na základe tejto dohody by mali Afganistan do 18 mesiacov opustiť všetci zahraniční vojaci výmenou za bezpečnostné záruky Talibanu. Dlhoočakávané mierové rokovania medzi Talibanom a afganskou vládou odštartovali vlni v septembri v Katari, no takmer okamžite uviazli na mŕtvom bode, a to najmä pre spory okolo uplatňovania islamského práva. Tieto rokovania nadväzujú na dohodu medzi USA a Talibanom a sú dôležité pri úsilí o dosiahnutie trvalého mieru v Afganistane, ktorý by umožnil odchod jednotiek USA a NATO. V krajine tak ďalej dochádza k násiliu, keďže Taliban útočí na mestá v afganských provinciách, čo v niektorých prípadoch viedlo k odvetným náletom amerického letectva.

Text a foto: TASR

Hrdosť a uznanie

„V súčasnosti veľmi naliehavo potrebujeme, aby občania dôverovali orgánom a inštitúciám štátu a aby sa miera vzájomnej dôvery zvyšovala. Vaše skutky, vaša aktivita tomu veľmi pomáhajú. Ďakujem vám za vašu službu a som na vás hrdá,“ prihovorila sa prezidentka a hlavná veliteľka Ozbrojených síl SR Zuzana Čaputová laureátom Vojenského činu roka, ktorí boli 26. novembra prijatí v Prezidentskom paláci.

„**S**om veľmi rád, že sme dnes mohli oceniť všetkých, ktorí svojím konaním a skutkami dokázali platnosť nepísaného pravidla, že vojenské povolanie nie je len prácou, ale aj poslaním,“ povedal v uvedený deň predpoludním v rámci slávnostného oceňovania laureátov minister obrany Jaroslav Naď v prijímacom salóne ministerstva. Ako J. Naď vysvetlil, vedenie rezortu sa usilovalo o čo najdôstojnejší priebeh oceňovania, ale všetci chápali, že akýkoľvek veľký galaprogram s potleskom na otvorenej scéne bol v súčasných podmienkach nerealizovateľný. No o to cennejší bol stisk ruky od ministra, štátneho tajomníka Mariana Majera, generálneho tajomníka Služobného úradu MO SR Petra Kozáka a, samozrejme, od náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka.

Pomáhali verejnosti

Rotmajster Michal Holbík od roku 2016 každoročne organizuje s kolegami z 1. roty Čestnej stráže Ozbrojených síl SR finančnú zbierku s mottom: Kolektív dokáže viac ako jednotlivec. „V priebehu štyroch rokov sme podporili štyri rodiny od Bratislavy cez Rožňavu až po Šintavu. Jedna rodina využila financie na liečbu nepohyblivej rúčky svojej dcéry, ďalší menej solventní rodičia mohli zabezpečiť odborné rehabilitácie dieťaťku, ktoré výrazne zaostávalo vo vývoji, a v inom prípade mohli dcérke zakúpiť invalidný vozík na mieru,“ uviedol laureát

rtm. M. Holbík. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu ostatní dvaja nominovaní finalisti na slávnostné vyhodnotenie pozvaní

neboli, ale z úrovne ministra dostali čestné uznania poštou. Bol to **desiatnik Jozef Lehocký** - vodič špecialista z práporu podpory velenia Trenčín, ktorý je popri svojej službe profesionálneho vojaka už desať rokov veliteľom Dobrovoľného hasičského zboru v Novej Dubnici-Kolačine, kde velí až 128 dobrovoľným hasičom. Podieľajú sa na zásahoch v krízových situáciách, vychovávajú hasičskú mládež, organizujú rozličné občenské podujatia a des. Lehocký je navyše „zlatým“ darcom krvi. Nominovaná bola aj **Čestná stráž prezidenta SR**, ktorá už od roku 2002 spolupracuje s Domovom sociálnych služieb prof. K. Matulaya v Bratislave a pomáha jeho klientom a zamestnancom.

Priatel'ia armády

Zakladateľ a zároveň **správca Vojenskej podpornej nadácie Milan Gajdoš** už v roku 2011 vytvoril solidárny systém pomoci komunite vojakov a zamestnancov rezortu obrany, ktorý im pomáha v zložitých situáciách nad rámec zabezpečenia či oficiálnych možností zo strany štátu. „Filozofiou ťažiskového nadačného programu Vzájomná pomoc je mechanizmus kumulácie zdrojov s využitím možností, ktoré ponúka štát v oblasti darcovstva - v súčasnosti platná asignácia 2 % daní. Do programu sa už zapojilo viac ako 70 % útvarov OS SR, pričom je dôležité povedať, že až 90 % takto získaných prostriedkov sa vracia do útvarov na sociálne či verejnoprospešné aktivity vojakov a zvyšných 10 % je určených na projekty, ktoré sú organizované či koordinované z centra. Plus ďalšie prostriedky sú získavané formou individuálneho darcovstva v komunite vojakov aj z externého prostredia,“ ozrejmil M. Gajdoš, podplukovník v z. Ďalší z nominovaných **akademický maliar Štefan Pelikán** stihol prostredníctvom telefónu vyjadriť veľkú satisfakciu a radosť po tom, keď mu dlhoročné administrátorky ankety Elena Hollánová a Marianna Zajacová z kancelárie ministra obrany oznámili, že je jedným z troch finalistov. Veď v priebehu svojho umeleckého života vytvoril stovky sochárskych a maliarskych diel s tematikou protifašistického odboja vrátane busty Jozefa Gabčíka pred kasárňami žilinského 5. pluku. Bohužiaľ, niekoľko dní nato tento príslušník Klubu vojenských výsadkárov Žilina a veľký priateľ armády vo veku nedožitých 86 rokov zomrel. No a potlesk na diaľku nepochybne cítili aj **Ľuboš Hano** a **Lukáš Lendel**, ktorí 28. septembra 2019 pomohli pilotovi lietadla MiG-29 majorovi Jánovi Kurtíkovi po núdzovom opustení lietadla.

Záchrancovia života

Za **kolektív profesionálnych vojakov z práporu ISTAR v Prešove** prevzali ocenenie v tejto kategórii poručík Ján Štefančík a desiatnik Jozef Bilohuščin, ktorí prakticky okamžite pomá-

hali obyvateľom a hasičom po výbuchu bytového domu na Mukačevskej ulici v Prešove. Desiatnik Bilohuščin pritom nepomáhal zdola spolu s ostatnými, ale keď ako obyvateľ deštruovaného domu zostal po výbuchu vo svojom byte odrezaný od prístupovej únikovej cesty, zachoval rozvahu a neváhal pomôcť susede a jej psíkovi previesť ich na svoj balkón, kde v relatívnom bezpečí spoločne vyčkali na pomoc záchranárov. Mimochodom, keďže des. Bilohuščin prišiel o svoj byt, aj jemu pomohla zbierkou Vojenská podporná nadácia, ako i viacerí ďalší jednotlivci. V tejto kategórii bol medzi finalistami aj **rotný Patrik Friščák** z muničného skladu v Trenčíne, ktorý bol počas nakupovania svedkom silného epileptického záchvatu jedného zo zákazníkov a okamžite mu dokázal pomôcť. Žene, ktorá nejavila známky života, masážou srdca a umelým dýchaním pomohol **čatár Marcel Barčák** z dopravného krídla Kuchyňa a zachránil jej život.

Služba vlasti

Aj tento rok nominačná komisia, v ktorej boli zastúpení pracovníci z kancelárií ministra obrany a náčelníka generálneho štábu, z redakcie Obrany či z Vojenskej polície, vyberala spomedzi všetkých navrhnutých po troch nominovaných do finále. Potom pani prezidentka, hlavní funkcionári rezortu obrany a generálneho štábu či zakladateľ ankety plk. v. v. Miroslav Minár spomedzi tejto trojice vybrali hlasovaním laureáta. No tento ročník bol predsa len o niečo iný. Z iniciatívy generála Daniela Zmeka bol rozšírený o kategóriu Služba vlasti. V rámci nej boli ocenení príslušníci OS SR, ktorí v predchádzajúcom roku vynikli mimoriadne aktívnym plnením svojich služobných úloh a povinností alebo významným prínosom prispeli k budovaniu ozbrojených síl a ich dobrého mena či už doma, alebo v zahraničí. Laureátkou sa stala **rotná Ivana Krivošová**, zdravotníčka z Úradu hlavného lekára OS SR, ktorá počas jarného nasadenia v boji proti Covid-19 dokázala aj vysoko nad rámec svojich povinností a služobného času pomáhať v karanténizovaných marginalizovaných rómskych komunitách na Spiši. Do finále sa dostali aj naši medzinárodne uznávaní **predsunutí leteckí navádzači a dôstojník z 5. pluku špeciálneho určenia** - veliteľ 1. rotácie proticovidovej operácie Karusel.

„Nesmierna vďaka za všetko dobré, čo ste urobili, salutujem vám a vráťte sa v poriadku,“ prihovril sa počas slávnosti prostredníctvom videospojenia cez mobilný telefón generál Daniel Zmeko rotnej Ivane Krivošovej, ktorá aktuálne slúži v Afganistane - a poďakoval sa s hrdosťou v hlase všetkým ostatným oceneným.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, TASR

Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Valentín Cebo:

Nové výzvy pre tmavomodré barety

Vojenská polícia vznikla 21. januára 1991 ako prvá plne profesionalizovaná súčasť federálnej armády ČSFR. Po vzniku Slovenskej republiky bola zákonom NR SR č. 3/1993 vytvorená Armáda SR a jej súčasťou sa stala aj Vojenská polícia. Sídлом jej velenia je od jej vzniku Trenčín. Jej riaditeľom je plukovník Valentín Cebo, ktorého sme požiadali o rozhovor.

Vojenská polícia si pripomína 30 rokov od svojho vzniku, mohli by ste priblížiť vývoj, ktorým prešla?

Keď sa obzriem späť, môžem konštatovať, že tridsaťročná existencia Vojenskej polície zanecháva vo mne pocit dobre vykonanej práce. Po reorganizácii 1. januára 2000 sme pôsobili už ako samostatná zložka priamo podriadená náčelníkovi GŠ Armády SR. Ďalšia reorganizácia sa uskutočnila v roku 2002. Zrušili sa útvary VP v Trenčíne, v Liptovskom Mikuláši a v Košiciach. Zmena prišla aj s prijatím SR do NATO a Európskej únie, mala vplyv na charakter, rozsah a úroveň plnenia úloh Vojenskej polície. Vytvorila sa jednotka VP určená na plnenie úloh v mierových misiách. Zásadná zmena nastala v roku 2005 novelou zákona o Vojenskej polícii, vtedy prešla do priamej podriadenosti ministra obrany SR. Došlo k vytvoreniu jednotiek VP predurčených na riešenie krízových situácií (SkRKS VP) na území SR, ako aj v operáciách a misiách. V roku 2009 došlo k zásadnej redukcii počtov o 20 percent, a to napriek tomu, že pribudlo množstvo úloh. K ďalšej reorganizácii VP došlo v roku 2014. Výsledkom bolo líniové riadenie a transformácia do nového organizačného členenia s ďalším znížením počtov vojenských policajtov o 20 percent. Čas ukázal, že toto rozhodnutie bolo neefektívne. Z tejto situácie sme sa postupne dostali viacerými menšími či väčšími zmenami v štruktúre. Za významnú udalosť v histórii Vojenskej polície považujem 30. október 2019, keď minister obrany SR udelil Vojenskej polícii štandardu riaditeľa Vojenskej polície, ktorá sa stala symbolom hrdosti, profesionality, úcty, ocenenia práce a zároveň aj príslušnosti k Vojenskej polícii. No a najťažšími chvíľami v histórii Vojenskej polície boli tie, počas ktorých sme prišli o našich kolegov. V roku 2006 pri leteckom nešťastí zahynuli štyria naši vojenský policajti vracajúci sa domov z misie KFOR v Kosove. K ďalšej strate došlo v septembri 2013 počas

výcviku v zlaňovaní z vrtuľníka Mi-17, keď zahynul jeden príslušník VP – pre technickú poruchu. Česť ich pamiatke.

Vojenský policajti sa zúčastnili od vzniku Slovenskej republiky na mnohých zahraničných misiách a operáciách pod velením OSN, NATO i Európskej únie. Čo Vojenskej polícii prinieslo pôsobenie v rámci medzinárodného krízového manažmentu?

Je to, samozrejme, veľké množstvo skúseností, čo obohacuje Vojenskú políciu prostredníctvom pôsobenia našich príslušníkov v zahraničných aktivitách. Od jej vzniku sa zúčastňova-

„Keď sa obzriem späť, tridsaťročná existencia Vojenskej polície zanecháva vo mne pocit dobre vykonanej práce.“

li na misiách na Balkáne, Golanských výšinách, v africkej Eritrei, v Iraku, takisto boli nasadené kompletne jednotky/skupiny do operácií v Bosne a Hercegovine a v Afganistane. V rokoch 2017 – 2018 to bola prvá námorná operácia pod záštitou Európskej únie s názvom Sophia, na ktorej sa zúčastnili príslušníci VP v úlohe zásahového tímu na plavidle Spolkovej republiky Nemecko. O konkrétnom termíne a forme ďalšieho nasadenia našich policajtov na nemecké plavidlo sa v súčasnosti rokuje. Pokračujeme v účasti na operácii Althea v Bosne a Hercegovine, v aktivite NATO Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku a tiež dlhodobo pôsobíme v mierovej misii na Cypre – UNFICYP, kde máme najväčšie zastúpenie (sedem policajtov). Počas

roka 2020 bolo ukončené pôsobenie v operácii NATO – RS Afganistan.

V súvislosti s novelou zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. mája 2019 Vojenská polícia okrem iného nadobudla nové oprávnenie v oblasti zaistovania ochrany lietadiel vo vojenských službách a ich letov. Čo to znamená?

Ide o novú spôsobilosť, Vojenská polícia má oprávnenie a zároveň aj úlohu podieľať sa na ochrane lietadiel vo vojenských službách a ich letov. V súvislosti s týmto oprávnením je najdôležitejšou úlohou Vojenskej polície zabrániť protiprávnemu činu na palube lietadla, zamedziť vneseniu zakázaného predmetu na palubu lietadla a zamedziť neoprávnenému vstupu na palubu lietadla. Vojenský policajt môže uskutočniť prehliadku lietadla, osôb, batožiny a prepravovaného nákladu alebo na vyžiadanie môže vykonať aj bezpečnostný sprievod lietadla. Na plnenie týchto náročných úloh boli vybraní vojenský policajti, ktorí sú odborne vyškolení v oblasti ochrany osôb a sprevádzania a zároveň absolvovali v novembri 2020 školenie osobou akreditovanou Ministerstvom dopravy a výstavby SR. Ide o tzv. Air marshling kurz, pričom vojenský policajti po jeho úspešnom absolvovaní získali medzinárodne uznané certifikáty, ktoré ich oprávňujú túto činnosť vykonávať.

V uplynulom roku vojenský policajti aktívne pôsobili v rámci domáceho krízového manažmentu v súvislosti s pandémiou Covid-19. Ako je Vojenská polícia pripravená na podobné úlohy?

Vojenská polícia sa podieľala na aktivitách zameraných na zamedzenie šírenia ochorenia Covid-19. Plnili sme úlohy podpory OS SR a Policajného zboru SR. Na zvýšenej hliadkovej činnosti PZ SR sme sa zúčastnili formou spoločného výkonu služby (operácia Uzávera) po celom území SR. Vojenský policajti okrem pre nás bežnej činnosti – ako napríklad

sprevádzanie techniky, vykonávanie sprievodov alebo vykonávanie hliadkovej činnosti, kontrolovali počas tzv. prvej vlny pandémie dodržiavanie karanténnych opatrení v zariadeniach Ministerstva obrany SR, Horezza, a. s., v Centre výcviku Lešť a Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, kde boli umiestňovaní občania a vojaci po návrate na územie SR. Vojenská polícia uskutočnila sprievody a ochranu materiálu podľa požiadaviek OS SR v rámci operácie Kuriér. Počas druhej vlny pandémie vojenskí policajti okrem už spomínaných úloh pôsobili aj ako velitelia odberových miest v rámci jednotlivých regionálnych veliteľstiev v operácii Spoločná zodpovednosť. Som rád, že sa nám podarilo splniť všetky stanovené úlohy. Teší ma aj niekoľko ďakovných listov a telefonátov od občanov, ktorí mi ďakovali za činnosť vojenských policajtov pri plnení týchto úloh.

Mohli by ste priblížiť súčasnú štruktúru Vojenskej polície, jej hlavné výhody?

Riaditeľ a jeho zložky, spoločne so štáбом a odborom policajných činností, sídli v Trenčíne. Súčasná organizačná štruktúra je založená na teritoriálnom princípe rozdelenia územnej pôsobnosti medzi odbory policajného výkonu Bratislava a Prešov. V rámci nich je vytvorených sedem oddelení policajného výkonu: Bratislava, Nitra, Topoľčany, Martin, Zvolen, Prešov a Michalovce. Obnovili sme aj pracoviská oddelení v posádkach Kuchyňa, Hlohovec, Lešť, Žilina, Liptovský Mikuláš a Rožňava. Vyšetrovateľov a kriminalistických technikov sme začlenili do štruktúry oddelení policajného výkonu. Tak došlo k jednoznačnej zodpovednosti za bezpečnostnú situáciu na pridelenom teritóriu. Podarilo sa nám zvýšiť počet hliadok a zefektívniť výkon služby. Činnosť sa sústredila aj na intenzívnejšie kontroly zabezpečenia vojenských objektov, ako sú napr. muničné sklady. Znížili sme operačnú vzdialenosť na výjazdy, a tým sa skrátil čas potrebný na zásah v prípade narušenia vojenských objektov. V organizačnej štruktúre VP sa nachádza aj odbor krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkánová – Hronsek, kde je prepodriadený krízový manažment Vojenskej polície. Upravila sa tiež štruktúra kynológie, aby popri výcviku psov, resp. služobných psov, bol zabezpečený aj plnohodnotný policajný výkon služby. Vzniklo aj obväzisko VP, jeho vznik si vyžiadala nevyhnutnosť a potreba zdravotníckeho zabezpečenia pri plnení veľkého množstva úloh v zmysle zákona o Vojenskej polícii.

Plnohodnotný výkon vojenských policajtov je úzko prepojený aj s ich technickým

vybavením, výstrojom a výzbrojou. Čo sa vám v tejto oblasti podarilo zlepšiť a aké úlohy vás ešte čakajú?

V poslednom období sme sa zamerali na výmenu zastaranej automobilovej techniky. V rokoch 2018 až 2020 bolo obstaraných 60 kusov cestno-terénnych a osobných vozidiel (v roku 2018 – 21 ks Ford Ranger 4x4 a 4 ks Škoda Superb, v roku 2019 – jeden Peugeot Traveller a v roku 2020 – 19 ks Kia Sportage 4x4, 10 ks Hyundai Tucson 4x4 a 5 ks Hyundai i30). Na plnenie špeciálnych úloh Vojenskej polície sme zabezpečili nové nepriestrelné vesty v balistickej ochrane 2CZ-ČSN 39 5360. Zastarané taktické vesty boli nahradené novými. Pre odbor krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkánová – Hronsek, ktorý zabezpečuje okrem iného aj výcvik v streľbe, sme zabezpečili pohyblivé špeciálne kovové terče. Príslušníci VP si takto dokážu precvičiť viacero streleckých zručností. Tiež boli naplánované finančné prostriedky na obmenu prístrojov na zisťovanie alkoholu, takzvané alkoholtes-

tery. Na plnenie špeciálnych úloh boli v rokoch 2018 až 2019 obstarané: systém ochrany majetku, skener podvozka a mobilná osvetľovacia súprava. V roku 2020 sa nám podarilo obstaráť univerzálny samopal kalibru 9 mm a brokovnice na doplnenie tabuľkových počtov, zároveň sa rozbehol projekt na zavedenie a obstaranie nového typu odstrelšovacej pušky a v rámci tzv. nesmrtiacich zbraní 18 taserov. Podarilo sa obstaráť komplex logistickej podpory, univerzálny a spojovací stan. V budúcnosti sa zameriame na obmenu zostávajúcej zastaranej automobilovej techniky, kde plánujeme zakúpiť policajné automobily typu SUV. V súvislosti s novými oprávneniami VP, a to prerušením činnosti lietadla spôsobilého lietať bez pilota a zaisťovaním ochrany lietadiel vo vojenských službách a ich letov, bude medzi naše priority patriť aj obstaranie prostriedkov antidronovej ochrany a prenosného röntgenového prístroja.

Text: Jozef Žiak

Foto: Jakub Neubauer

TÉMA

30 rokov

Vojenskej polície

Vojenská polícia vznikla 21. januára 1991. Stala sa prvou plne profesionalizovanou súčasťou federálnej armády ČSFR. Prvým náčelníkom Vojenskej polície Armády ČSFR bol generálmajor Jiří Šrámek, na Slovensku bol veliteľom Vojenskej polície Veliteľstva Východného vojenského okruhu v Trenčíne generálmajor Jiří Egg. Po vzniku Slovenskej republiky zákonom Národnej rady SR č. 3/1993 bola vytvorená Armáda Slovenskej republiky a jej súčasťou sa stala aj Vojenská polícia. Hlavné úlohy Vojenskej polície boli stanovené zákonom č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii.

Skupina Vojenskej polície plnila úlohy v rámci ženíjného práporu UNPROFOR v misii OSN na území bývalej Juhoslávie. Neskôr vojenská policajti pôsobili na Balkáne v misii UNTAES, KFOR, Althea a v iných regiónoch, v misiách OSN v Eritrei, na Cypre a na Golanských výšinách, v operáciách NATO v Iraku a Afganistane a v rámci Predsunutej prítomnosti v Lotyšsku.

Policajti na vlnách

V rokoch 2017 až 2018 príslušníci Vojenskej polície získali novú spôsobilosť pri pôsobení v operácii EUNAVFOR MED Sophia. Dve rotácie policajtov po prvý raz plnili úlohy v námornej operácii, do ktorej sa Slovenská republika zapojila aj napriek tomu, že v rámci našich ozbrojených síl námorné sily vybudované nemáme. V každej rotácii na nemeckej lodi pôsobili v tzv. boarding teame dva päťčlenné tímy príslušníkov slovenskej Vojenskej polície.

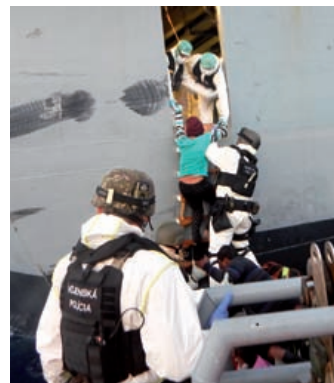
„Výkony a pripravenosť vojenských policajtov nemecká strana hodnotila veľmi pozitívne. Teší ma, že zvládli úlohy úspešne a vysoko profesionálne, a to aj napriek tomu, že na operácii tohto typu nikdy predtým neboli,“ spokojne konštatoval riaditeľ Vojenskej polície plukovník Valentín Cebo.

Slováci v rámci námornej operácie z nemeckej lode pomáhali obmedziť prevádzanie ľudí z afrických štátov do Európy v súvislosti s migračnou krízou. Slovenskí vojenski policajti počas pôsobenia v Stredozemnom mori uskutočnili celkovo 18 záchranných a kontrolných operácií. „Väčšia časť zásahov bola zameraná na získavanie informácií, ktoré by mohli viesť k rozpletaniu sietí nelegálnych činností, a záchranu životov ľudí, ktorí sa ocitli v tiesni,“ upresnil veliteľ prvej rotácie nadrotmajster Ladislav Kováč.

Veliteľ druhej rotácie nadrotmajster Marián Valach si spomína, že najzložitejším bol práve posledný zásah z konca apríla 2018. „Dvadsaťdruhého apríla sme v poobedňajších

hodinách dostali informáciu, že v našom sektore sa nachádzajú tri gumové člny s väčším počtom osôb. Záchranná akcia sa začala o sedemnástej hodine. Po priblížení a nadviazaní kontaktu sme zistili, že ide o migrantov, ktorí naliehavo potrebujú pomoc. Dostali sme sa k nim a začali sme s postupným transportom osôb na našu loď, kde im bola poskytnutá prvotná pomoc. Celá akcia trvala takmer 12 hodín, pričom sa nám podarilo zachrániť 403 utečencov, medzi nimi 41 žien a 9 detí. Značná časť akcie prebiehala v nočných hodinách.“ Jeho zástupca nadrotmajster Štefan Tršo doplnil: „Boli veľké vlny. Mali až dva metre. V rozbúrenom mori, navyše v nočných podmienkach, panika a stres zo strany migrantov ešte narastali. Všetko nám sťažovalo prácu pri ich záchrane.“

Plukovník Cebo novú skúsenosť a získanú spôsobilosť vojenských policajtov víta. „O konkrétnom termíne a forme ďalšieho nasadenia našich policajtov na nemecké plavidlo sa v súčasnosti rokuje.“

21. januára 1991 • Vznikla Vojenská polícia

1993 • Vojenská polícia mala okrem veliteľstva v Trenčíne podriadené zložky v Bratislave, Liptovskom Mikuláši a v Košiciach. Vnútorne sa členila na bezpečnostnú, poriadkovú a dopravnú zložku. Náčelníkom Správy Vojenskej polície bol generálmajor Jiří Egg.

1. septembra 1994 • Vytvoril sa Generálny štáb Armády SR. Náčelníkom Správy Vojenskej polície sa stal plukovník Libor Gašpíerik, jeho zástupcom generálmajor Jiří Egg.

Skupina Vojenskej polície plnila úlohy v rámci ženijného práporu UNPROFOR v misii OSN na území bývalej Juhoslávie.

1. januára 2000 • Vojenská polícia po reorganizácii pôsobila ako samostatná zložka, priamo podriadená náčelníkovi Generálneho štábu Armády SR. Organizačne sa členila na riaditeľstvo Vojenskej polície v Trenčíne a útva-

ry Vojenskej polície v Bratislave, Trenčíne, Topolčanoch, Banskej Bystrici, Liptovskom Mikuláši, Košiciach a v Prešove. Od apríla 2000 bol vytvorený útvar technicko-odborných činností v Trenčíne a Výcvikové stredisko Vojenskej polície v Liptovskom Mikuláši.

1. októbra 2002 • Zmeny priniesla novela zákona 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom (trestný poriadok). Jej prijatím sa zmenilo trestno-procesné postavenie poverených orgánov Vojenskej polície. Boli oprávnené uskutočňovať skrátené vyšetrovanie o trestných činoch príslušníkov ozbrojených síl, pre ktoré zákon stanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou neprevyšujúcou tri roky. Vojenská polícia v nadväznosti na prístupový proces do NATO po prvý raz uskutočnila medzinárodný kurz Vojenskej polície CENCOOP s účasťou vojenských policajtov členských krajín NATO.

1. januára 2003 • Po prvý raz sa do čela Vojenskej polície postavil príslušník pochádzajúci z prostredia mimo ozbrojených síl – plukovník František Zemko. Dovtedy viedol Úrad na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR. V roku 2003 sa ťažisko činnosti Vojenskej polície

Spolu na Mare

Mnohé úlohy v rámci domáceho krízového manažmentu plnia vojenská policajti spolu s ďalšími zložkami, najmä ministerstva vnútra. Aby bola spolupráca čo najefektívnejšia, stretávajú sa na spoločných výcvikoch.

Takým bolo v auguste minulého roka inštrukčno-metodické zamestnanie pre inštruktorov výcviku policajných zložiek, zodpovedajúcich za lanovú a výsadkovú prípravu, na Liptovskej Mare. Stretli sa na ňom zástupcovia všetkých pohotovostných útvarov PZ SR, hasiči, útvar osobitného určenia, horská služba, poriečne oddelenie a zástupcovia Vojenskej polície.

„Sme na jednej lodi, musíme vedieť lepšie spolupracovať v rámci domáceho krízového manažmentu, odovzdávať si skúsenosti. Vojenská policajti ich majú veľa aj z operácie Sophia v Stredozemnom mori,“ povedal nám vedúci zamestnania podplukovník Marián Pogány z odboru výcviku Prezídia Policajného zboru SR. Kapitán Martin Urban z Vojenskej polície takúto

spoluprácu považuje za veľmi prospešnú. Okrem iného aj preto, aby jednotlivé zložky neopakovali chyby, ktorých sa dopustili ich kolegovia. Výcvik neďaleko vodnej nádrže a nad ňou bol zameraný aj na práce vo výškach a nad voľnou hladinou. Pôsobili v zmiešaných tímoch, v ktorých boli vojenská policajti a príslušníci MV SR. Využívali sa vrtuľníky ministerstva vnútra Bell 429 a Mi-171.

Prospešnosť spoločného výcviku s príslušníkmi policajných zložiek MV SR si pochvaľovali aj vojenská policajti nadrotmajster Štefan Tršo či rotný Jozef Jurík, ktorí majú skúsenosti z pôsobenia v operácii Sophia. Priznali, že im pomohol v príprave na ďalšie prípadné vyslanie do operácie v Stredozemnom mori, kde si vojenská policajti, príslušníci oddelenia krízového manažmentu odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkánová – Hronsek, získali pri svojom pôsobení z paluby nemeckej lode veľmi dobré meno.

Vidí takmer až za roh

Príslušníci Vojenskej polície postupne získavajú novú techniku, takú potrebnú pre ich prácu. V priestoroch odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová – Hronsek sa v priebehu júna 2020 uskutočnilo praktické zamestnanie.

V jeho priebehu okrem iného pracovníci spoločnosti Defenguard Systems, s. r. o., Martin zaškolili príslušníkov Vojenskej polície v ovládaní integrovaného systému ochrany. Vedúci oddelenia odboru krízového manažmentu vo Vlkano-

vej major Jozef Šoltýs, ktorý tri roky pôsobil ako slovenský zástupca v Centre výnimočnosti NATO vojenskej polície (MP COE) v Poľsku, oceňuje možnosti, ktoré prenosný systém ochrany priestoru ponúka vojenským policajtom najmä pri detekcii narušiteľa, ktorý prenikol na chránené územie.

Príslušníci oddelenia BOIaKIS Trenčín zasa preškolili operátorov v ovládaní prenosného systému skenovania podvozka vozidiel. Školiteľ kapitán Juraj Masár vyzdvihol prednosti skenera. Napríklad jeho aktiváciu do piatich minút od prízjazdu na kontrolné miesto, Wi-Fi vysielateľ a systém na automatické čítanie registračných značiek, ktoré sú integrované do tela skenera, bezdrôtový prenos signálu zo skenera na odolný prenosný počítač či prevádzku zariadenia bez potreby použitia prepájacej kabeľáže. V priebehu výcviku sa na nové technické prostriedky vycvičilo dovedna dvadsať príslušníkov Vojenskej polície.

prenieslo najmä na výkon poriadkových hliadok a preventívno-bezpečnostných akcií.

2004 • Vstup Slovenskej republiky do NATO. Osobitná pozornosť sa sústredila na odbornú prípravu, výcvik a materiálne zabezpečenie jednotky Vojenskej polície určenej na plnenie úloh v mierových misiách. Vyvrcholila medzinárodným cvičením SLOVIT 2004 vo VVP Lešť

s účasťou jednotky talianskych karabinieriov. Vojenská polícia sa podieľala aj na zabezpečení zasadania Parlamentného zhromaždenia NATO v Bratislave.

2005 • Na základe zákona č. 240/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Vojenskej polícii č. 124/1992 Zb., vydal minister obrany rozkaz, ktorým Vojenská polícia prešla do jeho priamej podriadenosti. Utvorila sa nová organizačná štruktúra a zvýšili sa početné stavy. Riaditeľom Vojenskej polície sa 1. apríla stal plukovník Stanislav Bero.

19. januára 2006 • Medzi obeťami najväčšej leteckej katastrofy v dejinách OS SR v maďarských Hejcoch boli i štyria príslušníci Vojenskej polície: podplukovník Ľuboš Belák,

kapitán Igor Scigel, nadpráporčík Róbert Letko a práporčík Vlastimil Čepičan.

2007 • Vojenská policajti sa vyznamenali pri odstraňovaní následkov výbuchu vo VOP v Novákoch. Vojenská polícia sa aktívne podieľala na výstavbe mnohonárodného práporu vojenskej polície (MNMPBAT) NATO pod poľským velením. V rámci projektu MNMPBAT sa v jeho velení vystriedali aj zástupcovia slovenskej Vojenskej polície podplukovník Ľudovít Bálint (2009), major Jozef Šoltýs (2015) a major Jaroslav Slančík (2019).

Predstavitelia vojenských polícií SR, ČR, Poľska a Chorvátska sa stretli 10. až 13. decembra na rokovaní v Trenčíne. Na jeseň sa uskutočnil v oddelení kynológie v Hronseku historicky prvý základný kurz psodovodov a psodov na detekciu výbušnín.

2008 • Vyčlenená čata a ďalší príslušníci Vojenskej polície sa v septembri a októbri v Poľsku zúčastnili na historicky prvom cvičení mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT) Black Bear 2008. Novým riaditeľom sa 1. júla stal plukovník Milan Mezovský. Výcvikové centrum VP sa od

Voda a vzduch

Príslušníci zložiek Vojenskej polície, najmä jednotiek odboru krízového manažmentu, musia vedieť zasahovať na vodnej hladine, zachrániť seba či kolegov v prípade ohrozenia, ale aj pri plnení úloh zlaní z vrtuľníka do člna. Práve to si precvičovali na jazere Guláška v Senci a na vrtuľníkovom a výsadkovom trénažéri Jakub Koloseum v Centre výcviku Lešť.

Na Guláške v spolupráci s CV Lešť zorganizovali dva kurzy špeciálneho výcviku pre príslušníkov Vojenskej polície. Riadiaci kurzu hlavný inštruktor potápania rotný Vladimír Penička z Centra výcviku Lešť nám priblížil, že šlo najmä o záchranu a správanie osôb pri nečakanom a neúmyselnom páde na vodnú hladinu.

Vedúci oddelenia odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová – Hronsek major Jozef Šoltýs spresnil, že kurz je určený pre príslušníkov jednotlivých skupín krízového manažmentu Vojenskej polície vo Vlkánovej, v Prešove a v Topoľčanoch. Zúročuje skúsenosti, ktoré vojenski policajti získali v dvoch rotáciách operácie EUNAVFOR MED Sophia. Nadväzuje na výcvik, ktorý absolvovali v Nemecku pred operáciou, keď sa museli vyrovnávať so zásadami

pri nečakanom a neúmyselnom páde na vodnú hladinu a nadväznej záchrane osôb na hladine i pod ňou pomocou záchranných prostriedkov a potápačského výstroja.

„Vojak sa môže dostať do vody pri páde z člna s plným výstrojom a výzbrojou a záchranná vesta nemusí z rôznych príčin fungovať. Má na sebe výstroj a výzbroj vážiacu vyše 20 kilogramov a bojuje o život. Preto sa musí vedieť pod vodnou hladinou postupne zbaviť všetkej záťaže. Teda nepriestrelnej vesty, zbraní, zásobníkov, prilby. Aj vlastnej uniformy, ktorá vo vode veľmi rýchlo nasiakne a ťahá ho pod hladinu. Predovšetkým musí prekonať určitý stres a urobiť všetko pre svoju záchranu. Preto je kurz zameraný práve takto,“ priblížil riadiaci zamestnania

na vododrome kapitán Martin Urban z Vojenskej polície. Doplnil, že cieľom výcviku je pokračovať v príprave na vysadzovanie z vrtuľníka Black Hawk.

Vojenski policajti najskôr zlaňovali na vrtuľníkovom a výsadkovom trénažéri na zem, neskôr aj do motorového člna. Nadrotmajster Matúš Mudroch zažil operáciu Sophia. Preto mnohými užitočnými radami pomáhal aj mladším, menej skúseným kolegom.

Nie celkom bezstarostná jazda

V poslednom období získala Vojenská polícia nové spôsobilosti v rámci sprevádzania. Príslušníci oddelenia ochrany osôb a sprevádzania odboru policajného výkonu Vojenskej polície Bratislava ich postupne získali po zakúpení motocyklov Honda.

V auguste 2020 sa stretli na dráhe trenčianskeho letiska so svojimi kolegami z Vojenskej polície Českej republiky a Úradu pre ochranu ústavných činiteľov MV SR. Spoločne si zdokonaľovali jazdecké zručnosti vo vedení motocyklov. Vedúci oddelenia ochrany osôb a sprevádzania odboru policajného výkonu VP Bratislava major Róbert Beták zdô-

1. júla presunulo do Vlkánovej – Hronseku, kde organizovalo kariérne a odborné kurzy.

2010 • Projekt MNMPBAT úspešne pokračoval cvičením v Chorvátsku. Početne najväčším príspevkom Vojenskej polície nasadeným v afganskej operácii ISAF bola 14. rotácia – 62 vojenských policajtov na prelome rokov 2009 a 2010. Chránili jednu zo vstupných brán základne Kandahar AirField – ECP3. Vôbec po prvý raz bol v zahraničí aj psovod Vojenskej polície s dvoma psami na základni v Kandaháre. Od 1. decembra sa riaditeľom Vojenskej polície stal plukovník Jaroslav Hamár.

2011 • V máji a júni sa príslušníci VP v sile roty zúčastnili na spoločnom cvičení v JMRC Hohenfels v Nemecku, kde sa pripravovali tímy OMLT a POMLT pred nasadením do ISAF. V septembri 2011 sa premiérovou uskutočnilo na Slovensku vo VVP Lešť cvičenie mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO Black Bear 2011.

2012 • V septembri sa v Poľsku konalo certifikačné cvičenie mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO Sharp

Lynx, ktoré zavŕšilo jednu etapu jeho prípravy na plnenie úloh v prospech NATO.

2013 • Na cvičení Crystal Eagle 13 v Nemecku bol precvičený štáb MNMPBAT. Jednotky práporu sa zúčastnili na najväčšom logistickom cvičení NATO Capable Logistician 2013 na Slovensku. V operácii ISAF v Kandaháre pôsobili dvaja psovodi so psami na vyhľadávanie drog. V Centre výcviku Lešť 12. septembra pri nácviку zlaňovania z vrtuľníka tragicky zahynul rtm. Ľubomír Igaz. Od 16. októbra VP viedol riaditeľ plukovník Milan Hamar.

2014 • V septembri sa v Trenčíne uskutočnil Medzinárodný kongres ECRAF (Európska komisia pre bezpečnosť v cestnej premávke v ozbrojených silách). Kongres po prvý raz rkoval na Slovensku. V Centre výcviku Lešť sa v apríli uskutočnil veliteľsko-štábný nácviк príslušníkov velenia mnohonárodného práporu MNMPBAT. Vznikol odbor operácií a policajných činností v Trenčíne.

2016 • Súčasťou najväčšieho cvičenia po roku 1989, ktoré sa v júni uskutočnilo na území Poľska pod názvom Anakon-

raznil, že cieľom výcviku bolo zdokonaľiť vojenských policajtov, ktorí sú vodičmi motocyklov, v zručnostiach, schopnostiach jazdy a vymeniť si skúsenosti s kolegami z Českej republiky a Úradu pre ochranu ústavných činiteľov MV SR.

Zástupcovia oboch krajín si overili ovládanie a manév-

rovanie s motocyklom v nízkych, stredných a vyšších rýchlostiach, ale aj zvládanie krízových situácií, núdzové brzdenie, vyhýbanie prekážkam, rýchle rozjazdy, prudkú akceleráciu, prejazd prekážky, taktiku jazdy na motocykli počas sprevádzania kolón.

Slovenskí vojenski policajti používajú motocykle Honda VSR 800X, ich kolegovia z Veliteľstva ochrany osôb, oddelenia sprevádzania VP Praha zasa BMW R1200. V závere výcviku absolvovali kondičné jazdy po slovenských cestách mimo diaľnic. Podľa majora Betáka získali a upevnili si návyky, zdokonaľili techniku jazdy, zlepšili zručnosti a schopnosti.

Zásah v lietadle

Podľa majora Martina Jašša, vedúceho staršieho dôstojníka – špecialistu odboru operácií a policajných činností, s novelou zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. mája 2019 Vojenská polícia nadobudla nové oprávnenie v oblasti zaistovania ochrany lietadiel vo vojenských službách a ich letov.

„Umožňuje Vojenskej polícii zabrániť protiprávnemu činu na palube lietadla, zamedziť vneseniu zakázaného predmetu na palubu lietadla, zamedziť neoprávnenému vstupu na palubu,“ povedal major Jaššo.

Nové oprávnenia vyžadujú ovládanie metód ručnej prehliadky na odhalenie zakázaných predmetov a schopnosť identifikovať zakázané predmety. Preto príslušníci Vojenskej polície odboru policajného výkonu Bratislava z oddelenia ochrany osôb a sprevádzania absolvovali špeciálny výcvik. Jeho záverečná praktická časť sa konala v dopravnom krídle Kuchyňa na lietadlách Spartan C-27J a L-410 UVP E20. Okrem vojenských policajtov sa na nej zúčastnili aj osádky lietadla Spartan. Kapitán lietadla major Gabriel Táhla to ocenil: „Každý z osádok od kapitána lietadla cez palubného technika až po palubnú sprievodkyňu našiel množstvo zaujímavých podnetov.“

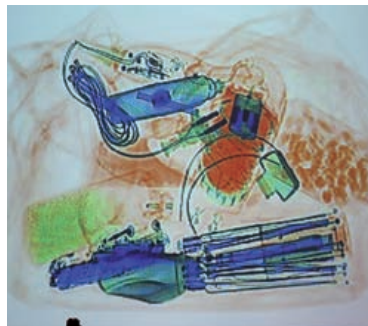

Kapitán Ján Pivarčí kurz privítal. Vojenski policajti sa naučili, ako zistiť výbušniny a ďalšie zakázané predmety v lietadlách. „Nečakali sme, že správne čítanie röntgenových snímok je také náročné. Nepoučený človek nemá šancu vyhľadať a detegovať predmety, ktoré môžu byť na palube lietadla hrozbou bezpečnosti.“

Vojenski policajti zistili, kde všade sa dajú ukryť výbušniny a nástražné výbušné systémy na

vonkajších plochách a predovšetkým vnútri lietadla Spartan. Vedúci kurzu Roman Hrubý zo spoločnosti Pelta, ktorý ako policajt dlho pôsobil pri ochrane a bezpečnosti lietadiel a letov na palubách, má v tejto oblasti mnoho skúseností z domáciach i medzinárodných letov. Ocenil prístup vojenských policajtov a ich úsilie získať vedomosti i praktické zručnosti.

Tému pripravil: Jozef Žiak

da-16 s účasťou 17 členských krajín NATO a piatich partnerských krajín, 31-tisíc vojakov, tritisíc vojenských vozidiel, 105 lietadiel a vrtulníkov a 12 vojenských plavidiel, bolo aj cvičenie mnohonárodného práporu MNMPBAT Sharp Lynx-16 so slovenskou účasťou. Prvého októbra sa vedenia VP ujal plukovník Michal Migát.

2017 • Rada Európskej únie rozhodnutím č. 2015/778 z 18. mája 2015 rozhodla o vedení vojenskej operácie v južnej časti centrálného Stredomoria s názvom European Union Naval Force Mediterranean (EUNAVFOR MED). O rozšírení úloh operácie, predĺžení platnosti jej mandátu a zmeny názvu na EUNAVFOR MED Sophia rozhodla Rada EÚ 20. júna 2016. Slovenská republika sa v roku 2017 zaviazala vyslať do 10 príslušníkov Vojenskej polície na plnenie úloh zásahového tímu na lodi pôsobiacej v operácii pod vlajkou Nemeckej spolkovej republiky počas dvoch šesťmesačných rotácií. Dňa 26. septembra 2019 Rada EÚ predĺžila mandát operácie do 31. marca 2020.

2018 • Vo výcvikovom priestore Bétera a v ďalších lokalitách v Španielsku sa od 30. septembra do 5. októbra uskutočnilo cvičenie vojenských polícií krajín NATO v Európe Angel Guardian 2018. Medzi 650 vojenskými policajtmi 13 štátov nechýbali ani zástupcovia Slovenska, vojenski policajti z odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkánová - Hronsek, najmä z jeho prešovského oddelenia.

2019 • V priestoroch Pamätníka SNP v Banskej Bystrici 30. októbra 2019 vtedajší riaditeľ Vojenskej polície plukovník Michal Migát prevzal štandardu riaditeľa Vojenskej polície, ktorá je ocenením za dlhodobú prácu a úsilie príslušníkov Vojenskej polície.

2020 • Od 15. februára je riaditeľom Vojenskej polície plukovník Valentín Cebo.

Veliteľstvo Force Military Police Unit v operácii UNFICYP v cyprskej Nikózii 15. júla tak ako každý rok pripravilo súťaž Military Skills. Ako sa stalo tradíciou, prvenstvo opäť vybojovali vojenski policajti v zmiešanom slovensko-britskom družstve.

2021

JÚL

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

AUGUST

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

SEPTEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

OKTÓBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

NOVEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						7
1	2	3	4	5	6	14
8	9	10	11	12	13	21
15	16	17	18	19	20	28
22	23	24	25	26	27	
29	30					

DECEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

MINISTERSTVO
OBRANE
SLOVENSKEJ REPUBLIKI

Foto: Jozef Žiak

2021

JANUÁR

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

FEBRUÁR

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

MAREC

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

APRÍL

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

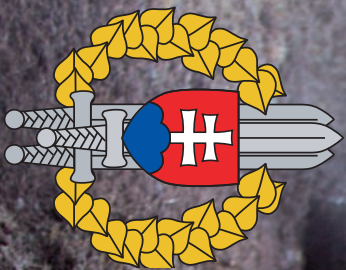
MÁJ

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

JÚN

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

MINISTERSTVO
OBRANE
SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Foto: kpt. Peter Poldruhák

VIAC AKO POLOVICU DOVOLENKY V HOTELOCH GRANIT UŽ MÁTE ZAPLATENÚ!

GRANIT
HOTEL

Aj vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

Cestujte po Slovensku, oddychujte v sieti GRANITHOTELS a ešte k tomu všetkému si časť ceny pobytu nechajte preplatiť u svojho zamestnávateľa.

Máte nárok na príspevok na rekreáciu? Informujte sa u svojho vedúceho alebo personalistu, vyberte si hotelovo-zdravotnícku prevádzku podľa svojej preferencie a záujmu a prídte si oddýchnuť.

Administratívu nechajte na nás – my vám pripravíme všetky potrebné dokumenty, ktoré potrebujete pre svojho zamestnávateľa.

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111

email: repcia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 44 4323 516

email: repcia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATranské ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 4267 123

email: repcia.tz@granithotels.sk

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 7841 111

email: repcia.np@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

Legenda slúžila aj v studenej vojne

Tank T-34 jednoznačne pomohol vyhrať druhú svetovú vojnu. Vyrobili ho vo väčšom množstve ako všetkých nemeckých obrnených bojových vozidiel dokopy. Kariéra T-34 sa však druhou svetovou vojnou neskončila a pokračovala aj počas celej studenej vojny. V 50. rokoch bol základom aj tankových jednotiek československej armády.

Tank T-34 sa začal vyrábať v roku 1940. Počas vojny prešiel veľkým vývojom, menila sa veľa aj hlavná výzbroj. Do mája 1945, keď sa skončili boje v Európe, vyrobili 53 000 kusov, čo z T-34 robí najpočetnejší tank druhej svetovej vojny. Na porovnanie, všetkých nemeckých tankov, samohybných diel a stíhačov tankov vzniklo len asi 50 000.

Výroba T-34 sa však po vojne neskončila a nakoniec ich vyrobili 84 000. Početnejším tankom v histórii sa stal len T-54/T-55 a jeho varianty. Po vojne sa T-34 dostal do výzbroje viac ako 40 štátov vrátane Československa. Zúčastnil sa množstva vojnových konfliktov, do-

konca 70 rokov po druhej svetovej vojne. Okrem ZSSR sa po roku 1951 vyrábal aj v Poľsku a v Československu.

Výroba u nás

Po vojne bola výzbroj obrnených jednotiek československej armády veľmi pestrá. Ešte aj po tom, čo sa vo februári 1948 dostala k moci komunistická strana, prevažovala technika buržoázneho západného pôvodu a dokonca ukoristené tanky nacistického Nemecka. Československá armáda zaradila do výzbroje 82 nemeckých tankov PzKpfw IV pod označením T-40/75 a 125 kusov samohybných diel StuG III pod označením

SD 75/40. Stíhače tankov Hetzer sme po vojne vyrábali ako ST-1. Naša armáda ich mala 249 a slúžili až do začiatku 60. rokov. Z Británie si naši vojaci doviezli 209 tankov Cromwell rôznych verzií, 38 ľahkých tankov Stuart americkej výroby a ako istú raritu 22 tankov Challenger, ktoré neboli príliš rozšírené ani v britskej armáde. Obrnené transportéry boli tiež nemeckého alebo amerického pôvodu.

Tankov T-34 si naši vojaci priviezli z východného frontu iba desať, ostatné boli v bojoch zničené. V rokoch 1945 až 1950 ich zo Sovietskeho zväzu postupne dodali ďalších 357, ale ani to potrebám armády nestačilo. ZSSR však žiadosti o predaj väčšieho počtu vytrvalo ignoroval. Dôvodom bolo zrejme to, že Moskva chcela Československo dotlačiť k licenčnej výrobe T-34 – a to už v čase,

keď sa v Sovietskom zväze pripravovala výroba pokročilejšieho typu T-54.

Nábeh výroby u nás sa ukázal extrémne zdĺhavý a komplikovaný. Ako uvádza Vladimír Francev v knihe Československé tankové sily 1945 – 1992, výrobná a technická dokumentácia dorazila zo ZSSR už v roku 1949, dlho však trvalo, kým ju upravili na naše podmienky. Oceľ na panciere dodávali Vítkovické železiarne, mali však vysoký podiel nepodarkov – niekoľko tisíc ton každého pol roka. Sovietska strana síce dodala dokumentáciu aj k výrobe pancierovej ocele, tá sa však stratila. Až v roku 1952 ju našli v Zbrojovke Všetín a nikto netušil, ako sa tam dostala. Výrobu sa s touto dokumentáciou podarilo uspokojivo zvládnuť až v roku 1954.

Tanky sa spočiatku montovali v ČKD Praha, motory a kanóny dodávali zbrojovky v Plzni a v Dubnici nad Váhom. V roku 1951 dodali prvých 25 tankov, v roku 1952 to už bolo 400 a o rok neskôr 1 050. To sa do výroby zapojil aj nový závod v Martine. Od roku 1954 sa tanky T-34 vyrábali len na Slovensku a od roku 1955 len na export. Spolu sa v Československu v rokoch 1951 – 1958 vyrobilo 2 736 kusov T-34. Z nich 1 437 dodali našej armáde a 1 299 bolo určených na vývoz. Ani zavádzanie do výzbroje nebolo hladké. Armáda množstvo tankov reklamovala a vrátila výrobcovi, ktorý ich musel opravovať. Najväčší problém bol s nekvalitným pancierom, v ktorom sa objavovali trhliny. Tie sa riešili ich zavarením a testy ukázali, že odolnosť takto opraveného panciera proti ostreľovaniu sa výrazne neznižila. Ako sme už spomínali, výrobu panciera sa vo Vítkoviciach podarilo celkom zvládnuť až v roku 1954, keď sa vyrábali prakticky len na export. Takmer všetky T-34, ktoré slúžili v našej armáde, tak mali zavarené trhliny v pancieri.

V našej armáde dominovali tieto stroje ešte začiatkom 60. rokov, vtedy sme už mali vo výzbroji 600 tankov T-54, ale stále aj takmer 1 300 kusov T-34. Ešte o desať rokov neskôr sme mali vo výzbroji 780 tankov T-34, tie však po roku 1971 preradili do výzbroje druhosledových útvarov. Posledných sto kusov vyradila československá armáda až na samom konci 80. rokov.

Tanky z našej výroby sa od tých vojnových líšili vo viacerých detailoch. Predovšetkým mali hladký povrch veže. Tá počas vojny niesla hrubé stopy po odlievaní a zváraní. Naše tanky mali aj iné schránky na náradie a vzhľad na ľavom boku pribudlo zariadenie na komunikáciu pechoty s posádkou tanku. Poloblúkový kovový kryt ukrýval bakelitové tlačidlo, ktorým mohli pešiaci zvonku dávať signály tankistom.

Okrem bojových strojov sa v Martine vyrábali aj špeciálne úpravy – mostný

tank MT-34, odťahovacie vozidlo VT-34 a žeriavová verzia JT-34. V rokoch 1959 až 1966 ich vyrobili 425.

Bojoval po celom svete

Najväčším zahraničným odberateľom T-34 z našej výroby bol Egypt. Ten ich vo veľkých počtoch nasadil vo vojnách s Izraelom v rokoch 1956 a 1967. V Egypte vznikli aj dve výrazné úpravy s kanónmi kalibru 100 mm a 122 mm. Tie mali zväčšené veže a taktiež ich nasadili do bojov s Izraelom. Z opačnej strany židovského štátu nasadila T-34 Sýria, ktorá ich kúpila priamo od Sovietskeho zväzu. ZSSR dodal tanky aj mnohým iným spojencom vrátane všetkých krajín Varšavskej zmluvy. V roku 1968 sa niekoľko T-34 podieľalo aj na obsadení Československa, fotografi ich zachytili napríklad v Banskej Bystrici.

Ako prvá ich bojovo použila Severná Kórea v roku 1950. Proti pešiakom a ľahkým tankom M-24 sa spočiatku ľahko presadzovali, po nasadení ťažších amerických a britských tankov a najmä po posilnení letectva sa už severokórejským tankom nedarilo. V druhej časti vojny sa však tanky na bojisku vyskytovali zriedkavo, čínska armáda, ktorá prišla KĽDR na pomoc, preferovala masové útoky pechoty. V Ázii bojovali tiež vo Vietname, tam sa vyskytovala aj čínska

protiletadlová verzia s upravenou otvorenou vežou s dvojhlavňovým kanónom kalibru 37 mm.

Na africkom kontinente sa T-34 vo veľkom počte zapojili do bojov v Angole. Nasadila ich tam Kuba, ktorá sa v 70. a 80. rokoch zaplietla do zdĺhavej intervencie v tamojšej občianskej vojne. V roku 1986 sa Fidel Castro posťažoval sovietskym poradcom, že jeho tankisti musia bojovať v starých vojnových strojoch, a až potom dostali modernejšiu techniku.

V Európe ich väčšina používateľov vyradila približne v rovnakom čase ako Československo. Počas rozpadu Juhoafrického boli T-34 už len uložené v skladoch, viaceré z nich však uviedli opäť do bojaskopného stavu. Na zvýšenie odolnosti proti pechotným protitankovým zbraňam s kumulatívnymi hlavicami dostali tieto tanky dodatočnú ochranu hrubými pruhmi gúmy. Srbské sily v Bosne ich bojovo používali ešte v roku 1995. Dlhú dobu sa to uvádzalo ako posledné bojové nasadenie tohto obrneného nezmara. Viaceré štáty ako Vietnam, Severná Kórea, Kuba či africké krajiny ich majú dodnes, no slúžia väčšinou len na výcvik. V roku 2015 sa však objavili zábery z Jemenu, kde T-34 bojovo použili tamojšij povstalci.

Text: Miroslav Barič

T-34

dĺžka: 8,15 m
hmotnosť: 32 t
posádka: 5
výkon motora: 500 k
max. rýchlosť: 55 km/h
výzbroj: kanón 85 mm,
2 guľomety 7,62 mm

Nové záchranné vrtulníky

Na základňu Moody v Georgii dorazili na začiatku novembra prvé dva vrtulníky HH-60W Jolly Green II. Americké letectvo ich objednalo 112. Celá dodávka má byť hotová do roku 2029.

HH-60W je zdokonalenou verziou osvedčených strojov UH-60M Black Hawk. Vyvinuli ju ako náhradu za záchranné vrtulníky HH-60G Pave Hawk, ktoré vstúpili do služby už v roku 1982. Kontrakt na novú verziu za 7,9 miliardy do-

lárov získali firmy Sikorsky a Lockheed Martin v roku 2014. Prototyp HH-60W absolvoval prvý let minulý rok. Má slúžiť na evakuáciu zranených, civilné pátracie a záchranné misie, humanitárnu pomoc pri katastrofách či na výsadky a vy-zdvihnutie bojových jednotiek. Pretože sa pri svojej činnosti bude často pohybovať v bojových zónach, štandardnou vý-bavou vrtulníka sú guľomety kalibru 12,7 mm na každom boku.

Dvostranu pripravil: Miroslav Barič

Kazachstan posilňuje letectvo

Kazachstan oznámil prevzatie ďalších stíhačiek Su-30SM ruskej výroby. V štyroch objednávkach ich nakúpil 36. Prvé štyri dorazili z továrne v Irkutsku v roku 2015. Do roku 2018 ich Kazachstan mal v službe dvanásť. Ide o najmodernejšie lietadlá vo výzbroji kazašského letectva, ktoré inak vo veľkých počtoch používa typy MiG-29, MiG-27, Su-25 a Su-27.

Su-30SM je viacúčelový stroj, ktorý vznikol vývojom z verzie Su-30MK. Jeho radar má maximálny dosah 400 km, vý-zbroj tvorí kanón kalibru 30 mm a závesníky pre 8 000 kg rakiet a bômb. Manévrovacie schopnosti zvyšujú vektorovateľ-né trysky motorov. Maximálna rýchlosť prevyšuje 2 machy.

Náhrada za UAZ-y

Česká armáda získa v nasledujúcich štyroch rokoch 1 200 nových vozidiel Toyota Hilux. Nahradia dosluhujúce vozidlá UAZ a tiež Land Rover. Vo výberovom konaní oslovilo české ministerstvo obrany dvanásť firiem a dostalo desať ponúk na štyri typy áut. Zvíťazila ponuka s cenou 893 000 Kč za vozidlo vrátane servisu na dva roky.

Česká armáda má v súčasnosti 600 vozidiel UAZ 463, ktoré majú okolo 40 rokov, a 700 áut Land Rover Defender, ktoré nakúpili v 90. rokoch a majú teda za sebou takmer 30-ročnú službu. Požadovala preto nové vozidlá kategórie pick-up, určené na prepravu päť osôb a materiálu. Toyota Hilux sa vyrába už od 60. rokov minulého storočia a aktuálne je na trhu ôsma generácia. Armáda našich susedov bude nové vozidlá preberať v rokoch 2021 až 2024.

Z cvičného bojový a späť

Filipínske letectvo v októbri prevzalo všetkých šesť objednaných ľahkých bojových lietadiel A-29 Super Tucano. Ide o turbovrtuľový stroj brazílskej výroby, ktorý vznikol

vývojom z cvičného lietadla Tucano. Na bojové účely je stroj vybavený pancierom kokpitu a dvomi guľometmi kalibru 12,7 mm v krídle. Pod trupom a krídlami má spolu päť závesníkov, na ktorých môže niesť 1 500 kg výzbroje. Tú tvoria buď kontajnery s ďalšími guľometmi či kanónmi, neriadené strely kalibru 70 mm, rakety vzduch-vzduch alebo bomby (vrátane navádzaných). Na malé turbovrtuľové lietadlo celkom slušný arzenál. V kombinácii s rýchlosťou až 590 km/h to robí zo Super Tucana veľké lákadlo pre krajiny tretieho sveta, ktoré bojujú proti rôznym povstalcov či pašerákom. Jedným z najväčších používateľov je Afganistan. Okrem neho tukany lietajú v ďalších 17 štátoch Afriky a Ázie. Brazílsky Embraer ich zatiaľ vyrobil viac ako 200. Ak práve neslúžia na bojové lety, môžu sa jednoducho používať aj na výcvik pilotov. Túto možnosť oceňujú aj Filipíny a plánujú objednať ďalších šesť.

JLTV prispôsobujú používateľom

Americké ľahké obrnené vozidlá JLTV (Joint Light Tactical Vehicle) začali vstupovať do služby v rokoch 2017 – 2018. Na základe spätnej väzby od používateľov teraz prechádzajú úpravami. Tri zo štyroch modifikácií sa týkajú výhľadu z vozidla, štvrtá rieši problém s hlukom. Základný model dostane kameru smerujúcu dopredu na úrovni nárazníka. Vodič tak bude mať pokrytý mŕtvy uhol tesne pred vozidlom. To pomôže pri manévrovaní v stiesnených priestoroch, ale aj pri nasmerovaní na vymedzené pruhy v servisnej či umývacej linke. Ďalšou zmenou prejdú okná na zadných dverách. Zväčšia sa o 250 percent a budú mať podobný rozmer ako čelné sklo. Obe sú, samozrejme, nepriestrelné. Posádka vzadu bude mať lepší prehľad o okolí a vyššiu šancu odhaliť skryté hrozby. Poslednou zmenou je účinnejší tlmič výfuku. Doterajší výfuk bol taký hlučný, že vojaci vnútri mali problém komunikovať medzi sebou či prostredníctvom rádia.

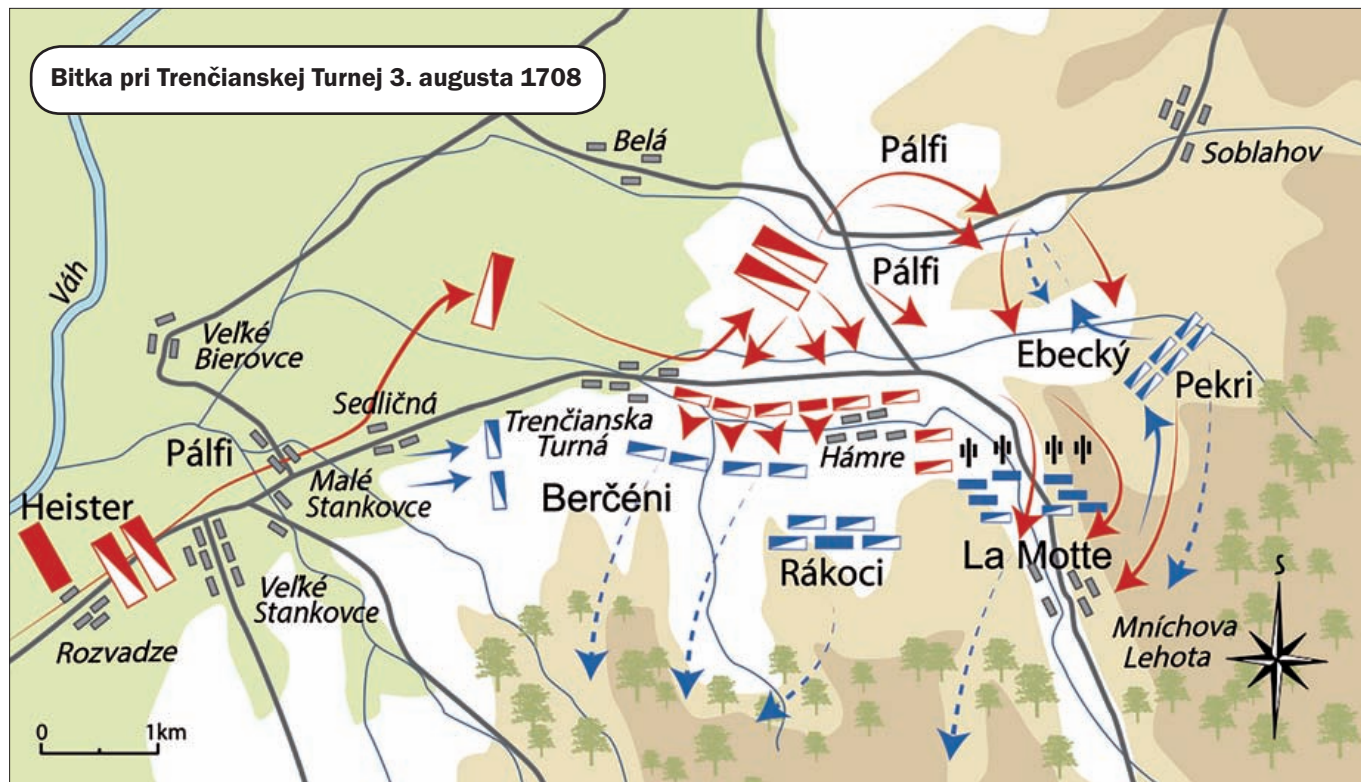
Ľahké tanky pre Filipíny

Filipínska armáda si vyberala osemnásť nových ľahkých tankov a víťazom sa stala izraelská firma Elbit s vozidlom Sabrah. Do úvahy prichádzali ešte indonézsky Harimau, juhokórejský K21-105 a turecká Arma 105. Harimau však bol starší dizajn a navyše v strednej kategórii, zvyšní dvaja konkurenti vznikli jednoduchým pridaním veže so 105 mm kanónom na podvozok BVP. Sabrah od začiatku vyvíjali ako moderný ľahký tank na prieskum a podporu pechoty. Existuje v dvoch verziách – s pásovým a kolesovým podvozkom 8×8. Filipíny kupujú obe verzie – osem kusov pásových a desať kolesových. Vozidlá majú rovnakú korbu aj vežu s dvojčlennou obsluhou a kanónom kalibru 105 mm. Ten má účinný dosah 3 600 metrov a rýchlosť streľby šesť rán za minútu. Hlavnú zbraň dopĺňa guľomet kalibru 7,62 mm. Sabrah má tiež viacero senzorov a moderné komunikačné vybavenie. Prístroje sú schopné detegovať cieľ na vzdialenosť 12 km. Laserový diaľkomer je presný do vzdialenosti 7 km.

Rozhodujúca bitka posledného kuruckého povstania

Príznaky vnútornej krízy povstania Františka II. Rákociho, ktoré vypuklo roku 1703, sa výrazne prejavili na povstaleckom Onódskom sneme, ktorý sa konal od 31. mája do 18. júna 1707 a na ktorom odbojné uhorské stavy detronizovali Habsburgovcov.

Dňa 6. júna 1707 sa na sneme pre-rokúvalo memorandum Turčianskej stolice, obsahujúce ponosy na nadmerné zaťažovanie jej obyvateľstva daňami a naturáliami, ako aj výzvu na skoré uzavretie mieru. Pamätný spis predostrel snemu námestník turčianskeho podžupana Melichar Rakovský, ktorého vzápätí napadli a šablami dorúbali Rákociho prívrženci.

Jedným z nich bol mladý, vtedy sotva 18-ročný syn hlavného veliteľa kuruckého vojska Ladislav Berčeni (Bercsenyi), neskorší maršal Francúzska. O nevednej a neslýchanej udalosti v Onóde napísal jej priamy svedok, francúzsky brigadier Louis Lemaire, vojenský pridelenec na dvore kniežaťa Rákociho: „Syn grófa Berčeniho, stáby mladý barbar, ... vrazil šablou do umierajúceho snemového vyslanca (Rakovského), takže aj keď azda v obeti zostalo kúska života, toto bodnutie spečatilo jeho osud. Potom predstúpil pred zúčastnených a vztýčil krvou pokropenú šablou na dôkaz, že aj on sa podieľal na exekúcii...“

Smrti neunikol ani ďalší turčiansky vyslanec, stoličný podžupan Krištof

Okoličáni, ktorého dokaličeného sľali o tri dni neskôr. Všetkých snemových vyslancov Turčianskej stolice uväznili, spálili jej stoličnú zástavu, rozlámali pečať a stolicu bezprecedentne zrušili. Pokles podpory kuruckého hnutia sa prehĺbil.

Vitazstvo cisárskych vojsk pri Turíne ešte roku 1706, kde sa bojovalo o španielske dedičstvo, umožnilo Habsburgovcom vzápätí nasadiť vojenské sily na domáci front. Dvorská vojnová rada vo Viedni stiahla aj viacero plukov z Porýnia a odoslala ich do Uhorska. Okrem toho najala do cisárskych služieb šesťtisíc dánskych žoldnierov a mobilizovala pohraničné srbské oddiely. V jeseni 1707 cisársky generál Rabutin opäť obsadil veľkú časť Sedmohradska.

Vedením vojenských akcií v Uhorsku proti Rákociimu bol v marci 1708 opäť poverený zlopovešný maršal Siegbert Heister. Knieža Rákoci v tom čase plánoval ťaženie do Sliezska, no keď sa koncom júla 1708 dozvedel, že jednotky maršala Heistera smerujú na pomoc k Trenčín, kde bola iba slabá a už vyhladovaná cisárska posádka, zmenil

smer postupu so zámerom obsadiť Leopoldov.

Rákoci sa usiloval vyhnúť rozhodujúcej bitke, ale kurucká generalita ho presvedčila, že skôr než podnikne ďalšie kroky, mal by dobyť Trenčín, ktorý predstavoval dôležitú strategickú bázu. K mestu smeroval aj Heister a kurucké velenie sa rozhodlo zastaviť jeho postup. Malo sa tak stať pri Trenčianskej Turnej.

Rozloženie protivníkov

Povstalci v priebehu 2. augusta 1708 obsadili vyvýšeniny a kopcovité, silne zvrásnený, priekopami a kríkmi prerušovaný terén tiahnuci sa od Trenčianskej Turnej po Soblahov, v šírke asi sedem a pol kilometra. Kurucké vojsko malo zhruba 15-tisíc mužov, z toho asi osemtisíc pešiakov a sedemtisíc jazdov, ako aj batériu štrnástich diel, ktorá bola sústredená nad Mníchovou Lehotou a ktorej velil francúzsky plukovník Antoine de la Mothe.

Na pravom krídle stálo ľahké jazdecko a časť pechoty pod velením kuruckého maršala Vavrinca Pekriho (Pekry). Sem bol zaradený aj pluk skúseného briga-

diera Štefana Ebeckého. Ďalšia časť pechoty zaujala bojové postavenie v ťažko prehľadnom teréne, cez ktorý sa ťiahli priekopy, ktoré sťažovali útok jazdectva. Stred bojovej zostavy, ktorému tradične velil knieža Rákoci, kryli nemeckí a poľskí jazdeckí karabinieri, teda elitné kurucké oddiely. Ľavé kurucké krídlo viedol generalissimus Mikuláš Berčeni.

Maršal Heister ráno 3. augusta prichádzal z juhovýchodu od Rozvadze. Cisársky predvoj tvorilo ľahké jazdectvo na čele s generálom Jánom Pálfiom (Pálffy), ktorý sa dostal do menších potýčok so strážnymi oddielmi kurucov. Keď sa k hlavným silám na bojisku dostavil aj Heister, bol výhodným rozložením kuruckej armády a najmä jej početnou prevahou zaskočený. Cisárski disponovali okrem zopár diel iba jazdectvom v sile asi osemtisíc mužov. Heister sa preto chcel stiahnuť k Belej a presunúť vojsko bližšie k Trenčínu.

Rákoci sa vzápätí rozhodol zaútočiť. Dal rozkaz na paľbu a nariadil Pekrimu, aby z pravej strany vpadol do tyla cisárskych vojsk. Pekri svojich jazdcov začal viesť cez úzky, rozpadajúci sa násyp, ktorý sa ťiahol medzi dvoma rybníkmi pri Soblahove. Keď ho Ebecký upozornil, že tento terén je pre jazdectvo riskantný, Pekri zaváhal a vydal rozkaz na ústup. Vznikol zmätok, ktorý využil v bojoch ostrieľaný Ján Pálfi a ihneď zaútočil.

Chaos medzi kurucmi

Prvý útok síce ešte kuruci odrazili, ale ďalší už nevydržali. Nerozvinuté a ustupujúce Pekriho jazdectvo sa dalo na útek. Maršal Heister, vidiac Pálfiho úspech, vrhol do útoku proti kurucum ďalšie sily. Boj sa rozvinul aj na iných úsekoch. Bojovalo sa so striedavými úspechmi, ale ústup pravého krídla spôsobil zmätok medzi kurucmi. Rá-

Ján Pálfi (1664 – 1751) bol úspešným cisárskym vojvodcom a verným stúpencom Habsburgovcov

koci v snahe zachrániť situáciu vyslal na pomoc pravému krídlu elitný oddiel karabinierov. Zároveň sa chcel osobnou prítomnosťou na najohrozenejšom mieste pokúsiť o zvrät v bitke. Pri preskakovaní jednej z priekop však jeho kôň zakopol a on zostal ležať v bezvedomí. Medzi kurucmi sa rozšírila správa, že padol. Tým sa v kuruckom vojsku dovŕšil chaos. Začali sa rozpadáť bojové šíky, celé oddiely a pluky sa dali na útek. Rákociho vojvodcovia nepriaznivú situáciu už nedokázali zvrátiť.

Pri Trenčianskej Turnej bola porazená najkvalitnejšia kurucká armáda. Zahynulo tu asi tritisíc kuruckých bojovníkov, okolo 400 vojakov a 25 dôstojníkov bolo zajatých, povstalci prišli o delostrelectvo. Mnohé kurucké pluky boli rozprášené a už nikdy sa pod Rákociho zástavou nepostavili. Porážka mala nenapraviteľný morálny následok a vo veľkej miere prispela k úpadku kuruckého hnutia. Rákoci neskôr o tejto

bitke napísal: „Nikdy ešte porážka od tejto hanebnejšia a polutovaniahodnejšia nebola.“

Sám Rákoci z bojiska utekal cez Topoľčany, Balašské Ďarmoty, Sečany do Jágru a bezmocne sa musel prizerať, ako Heister obsadzuje banské mestá, získava Nitru, oblieha Nové Zámky, ako ho opúšťajú bývalí velitelia a šľachtickí prívrženci. Medzi nimi bol aj vždy bojachtivý brigadier Ladislav Očkaj, ktorému po dezercii cisárske velenie priznalo hodnosť plukovníka. (Kuruci mu však zradu neodpustili, chytili ho a roku 1710 popravili.)

Od roku 1708 už strategicko-vojenskú iniciatívu prebrali cisárski vojvodcovia a Rákoci si márne kládol otázku: „Ako by sa dali Slováci rozhybať?“ Do konca roka 1710 pred cisárskymi kapitulovali Nové Zámky, Levoča, Spišská Nová Ves, Krásna Hôrka, Bardejov, Prešov, Muráň i Košice. Knieža Rákoci sa pokúsil ešte viesť vojnu v Potisi a získať podporu pre odboj v zahraničí. Tieto aktivity boli však už beznadziejné. Odišiel do Poľska, kam ho nasledoval aj verný Berčeni, a hlavným veliteľom kuruckej armády sa stal Alexander Károli (Károlyi). S vedomím kniežaťa začal rokovať o mieri s novým veliteľom cisárskych síl Jánom Pálfiom. Rokovania však doviedol do konca Károli už proti vôli Františka II. Rákociho.

Kompromisný mier

Dňa 30. apríla 1711 bol uzavretý Satmársky mier. Nasledujúci deň na Majténskom poli 12-tisíc kuruckých vojakov zložilo zbrane symbolickým odovzdaním 147 kuruckých zástav a prisahalo vernosť cisárovi. Satmársky mier okrem iného zaručoval veľkorysú amnestiu všetkým Rákociho prívržencom a účastníkom povstania; panovník sa zaviazal dodržiavať slobody Uhorska a Sedmohradska a privilégiá uhorskej šľachty.

Mier bol kompromisom medzi panovníkom a odbojnou časťou uhorských stavov, ktoré si uvedomili, že s existenciou moci Habsburgovcov treba rátať, takže uhorské záujmy sa musia v budúcnosti riešiť v súlade s touto skutočnosťou. Povstanie Františka II. Rákociho sa definitívne skončilo a s ním aj dlhé obdobie bojov medzi uhorskými stavmi a Habsburgovcami.

Sám Rákoci, ktorý podmienky mieru odmietol, emigroval a dožil v tureckom mestečku Tekirdag (Rodošto) na pobreží Marmarského mora. Zomrel roku 1735. Až roku 1906 jeho pozostatky previezli do Košíc a pochovali v Dóme sv. Alžbety. Mnohí, najmä mladší kuruckí velitelia, ktorí emigrovali, našli uplatnenie v cudzích armádach.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Svojoľná poprava vyslancov Turčianskej stolice na Onódskom sneme v júni 1707 na súdobej rytine

Druhý po Gabrišovi

Ak za najdlhšie slúžiaceho vojaka v histórii považujeme Ladislava Škultétyho Gabriša, ktorý slúžil v rakúsko-uhorskej armáde 81 rokov, ku koncu vlaňajška bol v našich ozbrojených silách najdlhšie slúžiacim profesionálom so 45 zárezmi na pažbe štábný nadrotmajster Vladimír Beluš.

„Poriadok, poradovosť aj disciplína musia byť, ale ak sa popri tom nevieš aj zasmiať, tak skončíš vo výslužbe podstatne skôr. Respektíve – nielen vo výslužbe...“ usmial sa krátko pred koncom svojej vojenskej kariéry poddôstojník Vladimír Beluš, ktorý to dotiahol doslova od piky až po „strieborného generála“, teda na pozíciu hlavného poddôstojníka OS SR.

Technik, učiteľ, policajt

Ladislava Škultétyho Gabriša z Mojtna zverbovali v roku 1750 ako 13-ročného. Vladimír Beluš si prvý raz obliekol uniformu na Vojenskej strednej odbornej škole tankovej a automobilovej v Nitre v roku 1975 v pätnástich. „Moji predkovia boli garbiari, v armáde neslúžil nikto a všetci boli proti. Dokonca aj triedny učiteľ prišiel dohovárať otcovi, aby nebláznil, pretože ma ako najnebezpečnejšieho chlapca z jeho triedy vojaci iste pošlú do týždňa domov,“ spomenul rodák z Bošian. Nuž, ten učiteľ mal skoro pravdu. „Prvé dva týždne som, obrazne aj doslovne, horko slzil do vankúša. Veru by som sa možno aj vzdal, ale nemohol som im všetkým predsa dať za pravdu.“

Do vtedajšej armády ho prilákal záujem o najnovšiu techniku, ktorou vtedy nepochybne disponovala. „Keď ma po maturite v roku 1979 odvelili do západočeskeho Stříbra, kde som bol tankovým a automobilovým technikom, práve tam zavádzali samohybný protiletadlový raketový komplet KUB, čo bol vtedy vo svojej oblasti svetová špička. Bol som s nimi trikrát na streľbách v Rusku, ako sa vtedy hovorilo bývalému Sovietskemu zväzu, pričom každým streľbám predchádzalo niekoľkomesačné vyvedenie vo výcvikovom priestore. No a keď som sa po siedmich rokoch vrátil na

2020, Zvolen

Slovensko, aby som v Nitre učil budúcich poddôstojníkov, dorazili tam zasa moderné bojové vozidlá pechoty BVP-1.“

V roku 1989 vycestoval na 24 mesiacov do Líbye. Vtedajšie Československo malo s tamojšou armádou dohodu o technickej pomoci. „Ideológie tam tých hore som ja neriešil. Dôležitejšia bola ďalšia výzva, skúsenosti, dobrodružstvo a, pravdaže, aj zárobok. Veď som sa prá-

ve vtedy oženil...“ V severnej Afrike mal ako technik na starosti zabezpečovanie opráv a skladové hospodárstvo. Po návrate skončil v úplne inom košari ako pred odchodom. „Dnes som hrdý aj na to, že som bol v roku 1991 medzi zakladajúcimi príslušníkmi vtedy zriadenej Vojenskej polície.“ Aj v skupine Vojenskej polície 13. tankovej divízie v Topoľčanoch mal na starosti techniku.

1979, Stříbro, poradová príprava štábu, V. Beluš druhý sprava

Pobočník, finančák a úsmev

Ďalšia etapa služby Vladimíra Beluša bola opäť iného druhu. Nazvime ju – pobočníka. Vďaka svojim odborným vedomostiam, organizačným schopnostiam, no nepochybne tiež tomu, že popri profesionalite vedel byť dobrým spoločníkom, že dokázal svojím úsmevom neraz odľahčiť napätú situáciu a dokázal si veci presadiť aj nekonfrontačnou cestou, dostal ponuku, aby sa stal pobočníkom. Prvému vysokopostavenému dôstojníkovi, ktorý s ňou prišiel, sa však ospravedlnil. „Tam by to nefungovalo, to človek vycíti, v takejto pozícii je dôležité odhadnúť aj chémiu vzťahu. No keď mi navrhol pobočnícku pozíciu veliteľ 13. tankovej divízie Oto Nečas, vtedy plukovník, to už som prikývol. No a pobočníka som robil aj veliteľovi Domobrany

„Akokoľvek, vojenské povolanie je predovšetkým poslanie a obeta.“

generálmajorovi Jánovi Pančíkovi.“ Pozícia pobočníka mu dala možnosť tak trochu vidieť do vecí a na mechanizmy rozhodovania z celkom inej perspektívy. No a z pozície „finančáka“ a personalistu zase zažíval vyslanie do misie UN-MEE v Eritrei, kde v roku 2001 slúžil vo funkcii vedúceho staršieho dôstojníka vo vtedy už najvyššej poddôstojníckej hodnosti nadpráporčík. Po návrate však takmer vypadol z hry. „Personalistická práca s ľuďmi vracajúcimi sa z misií bola vtedy pod úroveň. Vyplývala aj z ťažko pochopiteľnej závislosti. Ani ja, podobne ako veľa ďalších, som nemal v štruktúrach miesto. Hodili to na nás, nech si ho nájdeme sami, inak budeme prepustení. Priznám sa, ja vojenské povolanie milujem a vnímam ho ako svoje celoživotné kariérne poslanie, ale vtedy som bol naozaj rozčarovaný.“ Pomocné lano mu hodil podplukovník Jaroslav Valko, jeho veliteľ z Eritrey. Bol riaditeľom sekretariátu veliteľa vzdušných síl a pre veliteľa hľadal pobočníka. „A tak som po 23 rokoch služby u pozemákov prešiel k letcom. Bolo to opäť niečo iné. Odlišný pohľad na svet a riešenie problémov, iná chémia vzťahov. Nehodnotím, či horšia, alebo lepšia, ale iná určite.“

Tri etapy k hviezdám

Bol pobočníkom veliteľa vzdušných síl generálmajora Jozefa Dunaja. No už v roku 2004 ho čakala ďalšia obrovská výzva. Najskôr povedzme, že predchádzajúce dve hlavné etapy svojej služby charakterizuje ako technickú a tú pobočnícku vníma ako organizačnú. Teraz ho čakala tretia. Riadiaca. Alebo lepšie – veliaca. „Keď mi generál Dunaj po-

vedal, že u neho ako pobočník končím a chce, aby som prevzal pozíciu veliaceho poddôstojníka Vzdušných síl OS SR, v prvom momente ma to zabolelo. Premýšľal som, čo sa mi podarilo pokaziť, keď sa ma chce zbaviť. On však študoval v Amerike, videl, akú pozíciu tam majú poddôstojníci – a aj on mal osobný záujem na tom, aby sa u nás vybudoval silný poddôstojnícky zbor.“ „Vladko, nehádzem ťa cez palubu, to je prejav mojej najvyššej dôvery, že to zvládneš,“ povedal – a už nebolo čo riešiť.

Respektíve – bolo. A veľa. V hlavách starších dôstojníkov bol akokoľvek schopný poddôstojník stále iba „prápor“. Zmeniť tento postoj, aby sa poddôstojníci stali rešpektovanou a cenenou štruktúrou ozbrojených síl, sa nedalo inak, iba tvrdou prácou. Od 1. septembra 2012 sa na nej podieľal už ako hlavný poddôstojník Ozbrojených síl SR. „Mohli by sme aj spolu s kolegami hovoriť o tom, koľko sme dokázali pripraviť nových predpisov, ako sme kreovali poddôstojnícku štruktúru, ako sa modifikoval výcvik a tvorilo kariérne vzdelávanie poddôstojníkov, ako sme s cieľom spopularizovať naše úsilie vytvorili anketu o najlepšieho poddôstojníka, no ak by sme si nevybojovali postavenie, rešpekt a uznanie, bolo by to všetko nanič,“ zhodnotil štábný nadrotmajster Beluš, ktorý slúžil v pozícii hlavného poddôstojníka, inak aj „strieborného generála“, do roku 2019.

Vziať alebo dať

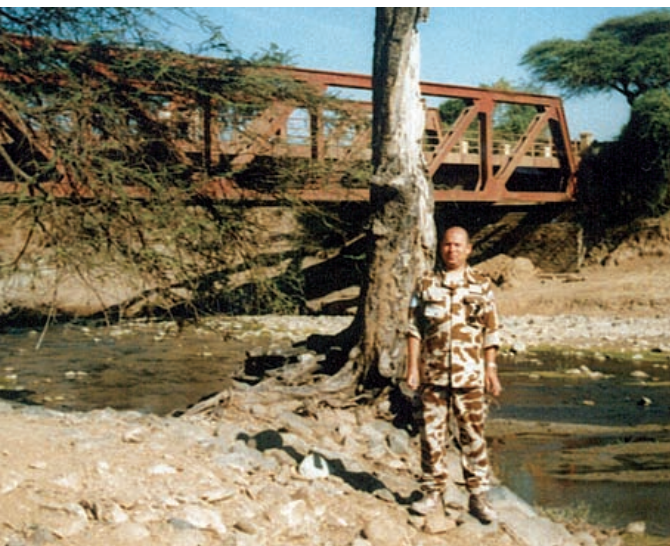
Celoživotný profesionálny vojak štábný nadrotmajster Vladimír Beluš, ktorý sa vo vzťahu k podriadeným vždy snažil

o vojensko-ludský prístup, bol na záver svojej kariéry ešte na ročnej misii UNFICYP na Cypre. Celkom pred odchodom k 31. 12. 2020 pôsobil niekoľko mesiacov opäť vo vzdušných silách, pričom aj on sa vo Zvolene podieľal na covidovom testovaní.

„Splnil sa mi môj pôvodný sen, s ktorým som do armády prichádzal. Získal som technickú odbornosť. Splnil sa mi aj ďalší sen, že som s ozbrojenými silami videl kus sveta a mohol sa stretávať s významnými osobnosťami vojenského života, čo postupne gradovalo. Som rád, že som mohol aj učiť a odovzdávať skúsenosti, pričom ja sám som sa snažil nasávať všetko nové až doteraz. Bol v tom celom aj kus šťastia, hoci nie všetko sa mi v živote podarilo. No neviním, že na mojom rozvoze sa podpísala vojenská služba – to zrejme ja som mal byť šikovnejší, pretože iné vojenské manželstvá dokázali vydržať. Akokoľvek, vojenské povolanie je predovšetkým poslanie a obeta. Nech teraz už nikto nehovorí o tom, že vojaci sú slabo platení alebo majú v porovnaní s ostatnými zlé sociálne zabezpečenie. Preto v tomto smere neznášam ponosy od tých, z ktorých doslova trčí, že prišli systém iba využiť, že si z neho chcú čo najviac len vziať. Chcem veriť, že ťažisko ostane na borcoch, ktorí chcú armáde a spoločnosti dať čo najviac zo seba, v ktorých koluje vojenská krv, guráž, neboja sa nového, svojím povolaním žijú a sú na svoju vojenskú uniformu hrdí. Všetkým, popri ktorých som v nej mohol kráčať, veľmi pekne ďakujem. Držte sa!“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a archív V. B.

2002, pred mostom spájajúcim Eritreu a Etiópiu, ktorý zrekonštruovali slovenskí ženíti

2017, Škola NATO v Oberammergau, hlavní poddôstojníci ozbrojených síl z Chorvátska, Slovenska a z veliteľstva NATO pre transformáciu v Norfolku

Viac chaosu

Odchod Spojeného kráľovstva z Európskej únie obmedzí možnosti Britov formovať bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ. Bude si Británia túto „stratu“ kompenzovať aktívnejším členstvom v NATO a ovplyvní brexit budúcnosť vzťahov Únie so Severoatlantickou alianciou?

Hoci boli dôvody vzniku a úlohy EÚ a NATO pôvodne rozdielne, v súčasnosti sa ich členská základňa, ale aj niektoré aktivity v oblasti bezpečnostnej politiky prekrývajú. Únia už dávno nie je len hospodárskym spoločenstvom. V nadväznosti na Petersberské úlohy (1992), deklaráciu zo Saint-Malo (1998), dohodu Berlín plus (2003) a napokon Lisabonskú zmluvu (2009) rozširuje Únia svoje aktivity aj o oblasť bezpečnostnej spolupráce. Pod hlavičkou EÚ v roku 2020 vo svete prebiehalo šesť vojenských a jedenásť civilných misií a operácií, Únia pracuje na vytvorení európskej obrannej priemyselnej a technologickej základne (EDITB) a Globálna stratégia EÚ (2016) kladie dôraz na budovanie európskej strategickej autonómie v oblasti obrany (čo je v súčasnosti skôr ambícia vybraných štátov než reálne uskutočniteľná a zdrojovo krytá alternatíva). Aj keď je brexit prioritne o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ (podľa dohody o vystúpení má prechodné obdobie po brexite trvať do 31. 12. 2020), do veľkej miery bude mať vplyv aj na budúcnosť vzťahov Európskej únie s NATO.

Brexit ako katalyzátor

V októbri 2020 vyšla aktuálna správa o výdavkoch členských štátov NATO na obranu. Spomedzi európskych členov NATO vyčleňuje na obranu viac ako 2 % HDP len päť krajín. Okrem Spojeného kráľovstva (2,11 %) sú to Grécko (2,47 %), Litva (2,07 %), Poľsko (2,02 %) a Estónsko (2,00 %). Spojené kráľovstvo je so sumou 60,3 mld. dolárov za rok 2018 v absolútnych číslach štátom s druhými najvyššími výdavkami na obranu v rámci NATO, hneď za USA (672,2 mld. dolárov/2018) a jeho obranné výdavky budú s vysokou pravdepodobnosťou ďalej rásť. Koncom novembra 2020 britský premiér Boris Johnson

ohlásil zvýšenie rozpočtu Spojeného kráľovstva na obranu o sumu 18,5 miliardy eur, ktorá bude prerozdelená na štyri roky. Odchodom UK tak Únia stráca britské finančné zdroje, efektívne nasaditeľný vojenský potenciál, ale zároveň aj britské obranné „know-how“. Krajina totiž patrí medzi najväčších prispievateľov do výskumu a vývoja v obrannom sektore v Európe.

Európska únia už prijala viaceré kroky, ktoré umožnia zapojenie tretích krajín do európskych obranných iniciatív. Tým sa otvárajú možnosti spolupráce s EÚ nielen pre Spojené kráľovstvo, ale aj pre ostatné štáty NATO, ktoré nepatria do Európskej únie – predovšetkým USA, Kanadu a Nórsko. Napríklad v kontexte PESCO prijala Rada EÚ 5. novembra 2020 všeobecné pravidlá, na základe ktorých sa budú môcť tretie krajiny zúčastňovať na individuálnych projektoch spolupráce. Tretia krajina však musí dokázať, že jej zapojenie prinesie „pridanú hodnotu“ a „know-how“, pričom na projekte sa bude podieľať aj finančne. Zároveň musí splniť aj celé spektrum ďalších politických, právnych a faktických podmienok – okrem iného zdieľať hodnoty, na ktorých je EÚ založená.

Závislosť vs. autonómia

S odchodom Spojeného kráľovstva z EÚ sa prehĺbi paradox súčasnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Na jednej strane brexit umožní prehĺbenie obrannej spolupráce, ku ktorej sa Briti stavali pomerne rezervovane. Spojené kráľovstvo dlhodobo blokovalo zvýšenie rozpočtu Európskeho obranného fondu (EDF) alebo vytvorenie operačného veliteľstva pre vedenie vojenských operácií EÚ (MPCC – Útvar pre plánovanie a vedenie vojenských operácií). Briti tieto kroky považovali za vytváranie duplicit voči aktivitám alebo platformám

existujúcim v NATO, čím sa do istej miery zhodovali aj s postojom Slovenska. Veliteľstvo MPCC napokon vzniklo až v roku 2017 potom, čo bolo definitívne potvrdené rozhodnutie UK opustiť Úniu. V súčasnosti veliteľstvo zastrešuje vedenie tréningových operácií EÚ v Mali, Stredoafrickej republike a v Somálsku. Zároveň pokračuje spolupráca štátov EÚ v iniciatívach PESCO a CARD, ako aj na pripravovanom EDF. Ten by mal byť v novom viacročnom finančnom rámci EÚ financovaný sumou 8 mld. eur (finálnu sumu musia potvrdiť Európsky parlament a Rada EÚ). Všetky uvedené iniciatívy

majú efektívnejšie nasmerovať finančné zdroje na obranu, znížiť fragmentovanosť európskeho obranného priemyslu a zvýšiť akčioschopnosť Únie ako celku.

aj príležitostí

Zároveň s rozvojom európskych obranných iniciatív sa však po brexite stane Únia závislejšou od svojich nečlenských štátov. S odchodom Spojeného kráľovstva z EÚ sa pre UK kľúčovou arénou realizácie obrannej politiky stane NATO, k čomu sa krajina prikláňala aj v minulosti, pred brexitom. Samotní britskí lídri však ešte nemajú jasnú predstavu o budúcom smerovaní štátu – Boris Johnson vo februári 2020 inicioval hodnotiaci proces obrannej a zahraničnej politiky Spojeného kráľovstva (Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy), v ktorom by sa malo nanovo definovať postavenie Spojeného kráľovstva po brexite a jeho úloha vo svete.

Spojené kráľovstvo je dôležitým partnerom aj pre Slovenskú republiku. Obe krajiny sa zúčastňujú na spoločných cvičeniach a operáciách, či už pod hlavičkou NATO, alebo EÚ. Práve budúcnosť zahraničných operácií je témou, ktorá má pre Slovensko v kontexte brexitu veľký význam. Príkladom je vojenská operácia EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine. Tá je pre Slovensko dôležitá okrem iného preto, že Slovensko je od 1. septembra 2012 vedúcou krajinou v LCC (Koordinačné centrum pre styčné a pozorovacie tímy), ktoré dohliada na monitorovanie situácie v krajine. Británia do operácie prispieva veľkou časťou spôsobilostí v oblasti spravodajstva, sledovania a prieskumu (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance, ISR), dočasnými zálohami (Intermediate Reserve Force, IRF) či strategickými rezervnými silami (Strategic Reserve Force, SRF). Ich nahradenie po brexite bude pre EÚ výzvou. V súvislosti s brexitom už v roku 2019 úlohu veliteľa operácie EÚ prevzal zástupca náčelníka štábu Hlavného veliteľstva spojenec-kých síl v Európe (SHAPE) (od júla 2020 Francúz Brice Houdet) namiesto britského D-SACEUR. Británia zároveň, podobne ako Slovenská republika, podporovala exekutívny mandát operácie Althea, ktorého význam je dlhodobo spochybňovaný. Tvrdý brexit by tak znamenal ďalšie skomplikovanie fungovania tejto pre Slovensko dôležitej operácie.

Súťaž alebo spolupráca?

Vývoj vzťahov NATO – EÚ v období po roku 2003 (dohoda Berlín plus) je poznačený nedôverou k zvyšovaniu obranných spôsobilostí EÚ. Mimo európski členovia NATO sa obávajú najmä vytvárania duplicit a tiež úsilia Únie smerovať k obrannej autonómii, čo je ale pri pohľade na európske financovanie obrany a fragmentáciu obranných systémov momentálne nereálne.

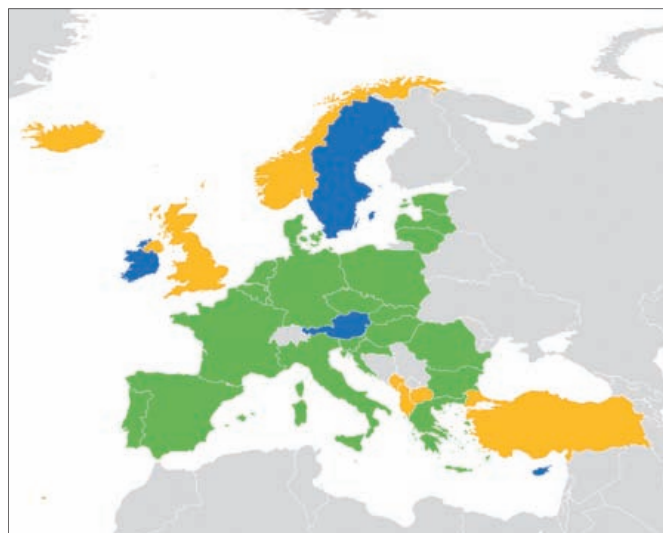
Oba bloky sa pritom môžu v mnohom dopĺňať. Nečlenské štáty EÚ, najmä USA, v podstate garantujú európsku bezpečnosť. Pre EÚ majú okrem toho strategický geopolitický význam napríklad štáty NATO s prístupom k arktickej oblasti (USA, Kanada, Island, Nórsko). EÚ si, naopak, dlhodobo buduje spôsobilosti pri zabezpečovaní humanitárnych misií a krízových situácií bez potreby priamej vojenskej angažovanosti NATO. Od roku 2016 (summit vo Varšave) prebieha úzka spolupráca medzi EÚ a NATO v oblasti boja s hybridnými hrozbami, kybernetickej bezpečnosti či námorných cvičení. V deklarácii z júla 2018 sa oba celky zaviazali k spolupráci pri boji proti terorizmu, zlepšovaniu vojenskej mobility či posilňovaní odolnosti voči chemickým, biologickým, rádiologickým a nukleárnym hrozbám.

Je otázne, či brexit prispieje k takémuto komplementárne-mu chápaniu vzťahov medzi EÚ a NATO a či tak v budúcnosti

v konečnom dôsledku dôjde k prehĺbeniu spolupráce Únie a Aliancie. V každom prípade odchod Spojeného kráľovstva z EÚ pridá ďalšiu vrstvu do už teraz komplexného spektra väzieb medzi týmito dvoma zoskupeniami.

Text: Barbora Hrozenská
Analytický útvar MO SR

ČLENSKÁ ZÁKLADŇA EÚ A NATO		
EÚ aj NATO	EÚ a nie NATO	NATO a nie EÚ
Belgicko	Cyprus	Albánsko
Bulharsko	Fínsko	Čierna hora
Chorvátsko	Írsko	Island
Česko	Malta	Kanada
Dánsko	Rakúsko	Nórsko
Estónsko	Švédsko	Severné Macedónsko
Francúzsko		Turecko
Grécko		UK
Holandsko		USA
Litva		
Lotyšsko		
Luxembursko		
Maďarsko		
Nemecko		
Poľsko		
Portugalsko		
Rumunsko		
Slovensko		
Slovinsko		
Španielsko		
Taliansko		

Náš ženista v Kyjeve

Prvým Slovákom pracujúcim v pozícii poradcu v oblasti ničenia nevybuchnutej munície (EOD – Explosive Ordnance Disposal) a improvizovaných výbušných prostriedkov (C-IED – Countering Improvised Explosive Devices) v prospech ukrajinského rezortu obrany v rámci štruktúr NATO je plukovník v z. Miroslav Čičman.

„Celú vojenskú kariéru som zasvätil ženijnému zabezpečeniu, ktorého súčasťou je EOD a aj C-IED, čiže odminovanie, zamínovanie, likvidácia výbušných zariadení, plus predpisy, doktríny a aliančná štandardizácia v uvedenej oblasti, takže ma teší, že rezort obrany využil moje skúsenosti

a vyslal ma v rámci aliančných štruktúr na Ukrajinu,“ povedal M. Čičman.

Strategická úroveň

Bývalý dôstojník, ktorý už pre NATO pracoval v misii KFOR (2000 – 2001) a bol aj veliteľom v misii UNMEE v Eritrei (2001 – 2002), realizuje poradenskú

činnosť v Kyjeve od septembra 2017 na strategickej úrovni: „Ide predovšetkým o zamestnancov ukrajinského ministerstva obrany a ich generálneho štábu, ako aj predstaviteľov ďalších súčastí tamojšieho obranného sektora. Zároveň ako člen parlamentnej pracovnej skupiny na tvorbu legislatívy pre humanitárne odminovanie spolupracujem s Ministerstvom obrany Ukrajiny, ako aj s niektorými medzinárodnými organizáciami vrátane OBSE.“ Na otázku, či má možnosť prispieť aj do systému vzdelávania ženistov či pyrotechnikov, odpovedal: „Na túto oblasť je čiastočne zameraný zverenecký fond, ktorý ako vedúca krajina fondu spravuje práve Slovenská republika, pričom celý projekt implementuje aliančná organizácia NSPA (Agentúra NATO pre podporu a obstarávanie, čiže NSPA – NATO Support and Procurement Agency).“ Napokon, aj Čičmanove vyslanie do Kyjeva bolo pripravované v súvislosti s prijatím úlohy vedúcej krajiny vo Zvereneckom fonde NATO pre Ukrajinu v oblasti EOD a C-IED. M. Čičman ďalej konkrétnu

Pátrači

Medzi profesionálnych vojakov, ktorí vo voľnom čase pôsobia v záujmových organizáciách spolupracujúcich s ozbrojenými zložkami štátu, patrí aj desiatnik David Kovačič. Pridal sa k Pohotovostnému pátraciemu tímu (PPT) a úspešný bol už na prvom zásahu.

„Už dávnejšie som si kupoval rôznu termovíziu a noktovíziu techniku, je to moja záľuba. Keď som zistil, že ju môžem transformovať aj v prospech dobrej veci, pridali som sa k Pohotovostnému pátraciemu tímu,“ ozrejmil desiatnik, ktorý slúži u bratislavských „KIS-ákov“. „PPT je vlastne občianske združenie, ktoré vzniklo pred necelými dvoma rokmi. Jeho cieľom je pomáhať pred-

zoval: „Súčasťou projektu je aj vzdelávanie veliteľov na strategickej a operačnej úrovni v tejto oblasti. Na vzdelávanie bežných ženistov a EOD špecialistov na taktickej úrovni sa projekt nezameriava. Ide totiž zároveň aj o implementáciu dokumentov, štandardov a doktrín NATO do príslušných štruktúr a predpisov Ozbrojených síl Ukrajiny a zároveň o vycvičenie veliteľov a náčelníkov tak, aby už na nižších úrovniach robili výcvik podľa platných štandardov NATO. S tým je spojených viacero ďalších úloh, ktoré sa týkajú vybavenia, výzbroje či zmeny štruktúr velenia.“

Podobne ako u nás

Samozrejme, Ukrajinci v tejto oblasti nezačínajú na zelenej lúke. „Môžeme to prirovnať k systému práce našich ozbrojených síl predtým, než sme vstúpili do NATO. Naši ženisti už vtedy boli na vysokej odbornej úrovni. No aj my sme museli realizovať prechod na aliančné štandardy či meniť štruktúry. Je to úplne analogické. Oni síce do NATO nateraz nevstupujú, ale realizujú pomerne tvrdé reformy vrátane demilitarizácie riadenia ministerstva obrany, zmien kompetencií či znižovania počtov. Majú to o to zložitejšie v situácii, keď sa na východe Ukrajiny vedie v podstate regulárna vojna.“

M. Čičman teraz na východnú Ukrajinu nevycestoval. Nie je to v jeho kompetenciách a v tamajších bojových či nárazníkových zónach zohráva svoju úlohu predovšetkým OBSE, OSN či ďalšie organizácie. Na otázku, či má odozvu na svoju poradenskú činnosť, odpovedal bez zaváhania: „Jednoznačne áno, mám len kladné ohlasy. Sú dané úsilím Ukrajiny o integráciu do západných obranných a ekonomických štruktúr. Vážia si každú pomoc a dávajú to veľmi jasne najavo.“

Čakatel'ka na výber

„Niežeby mi bolo v mojej práci zle, ale chcem zmenu a trochu dynamizovať svoj život, preto som sa rozhodla prihlásiť do ozbrojených síl. Len neviem, kedy vyhlásia výberové konanie,“ povedala nám v novembri Zuzana Barková z Púchova.

žiadostí, ktoré prišli na našu výzvu v septembri. Mužov a ženy, podľa toho, ako to situácia dovolila, sme postupne volali na výberové konanie. Pre nástupný termín január 2021 sme zo 163 žiadateľov, ktorí splnili podmienky na prijatie, zaradili do funkcií ozbrojených síl 140 z nich. Zvyšné žiadosti sme presunuli

na nástupný termín apríl 2021,“ konštatoval riaditeľ Personálneho úradu OS SR plukovník František Grznár. „Ďalšia možnosť podať si žiadosť do OS SR na základe vyhláseného výberového konania bude až v apríli tohto roka,“ avizoval plk. Grznár. Poznamenal, že v útvaroch najviac potrebujú vodičov, ktorých je stále veľký nedostatok. Konštatoval, že pre niektorých záujemcov vzhľadom na ich kvalifikáciu len ťažko nájsť v ozbrojených silách uplatnenie. Pokiaľ ide o samotné výberové konania, viac ako polovica zo záujemcov neprejde psychotestmi. „Fyzicky pritom prichádzajú pripravení celkom dobre, tu ich vyradujeme zriedkavejšie.“

„Pre nástupné termíny január a apríl 2021 sme posudzovali až 900

na nástupný termín apríl 2021,“ konštatoval riaditeľ Personálneho úradu OS SR plukovník František Grznár. „Ďalšia možnosť podať si žiadosť do OS SR na základe vyhláseného výberového konania bude až v apríli tohto roka,“ avizoval plk. Grznár. Poznamenal, že v útvaroch najviac potrebujú vodičov, ktorých je stále veľký nedostatok. Konštatoval, že pre niektorých záujemcov vzhľadom na ich kvalifikáciu len ťažko nájsť v ozbrojených silách uplatnenie. Pokiaľ ide o samotné výberové konania, viac ako polovica zo záujemcov neprejde psychotestmi. „Fyzicky pritom prichádzajú pripravení celkom dobre, tu ich vyradujeme zriedkavejšie.“

všetkým policajnému zboru pri rôznych pátracích akciách po nezvestných osobách,“ povedal nám slobodník Marek Décsi, ktorý slúži ako vodič v Hlohovci

alebo my,“ povedal slobodník Décsi. Zdôraznil, že ide o dobrovoľnú činnosť a že jediným honorárom je možnosť byť osožný. Ako príklad spomenul

a v rámci PPT je koordinátorom pre Nitriansky kraj. „V regióne máme asi 25 aktívnych členov. Desiati sú spolupracovníci,“ vysvetlil. Dodal, že niekedy sú v teréne aj dva razy za mesiac. „Keď sa napríklad pri hľadaní nezvestných prečesáva krajina, treba viac ľudí, a tak je pre políciu či starostov výhodné, keď sa môžu spoľahnúť na tých, ktorí prídu pomôcť. Či už sú to hasiči, bežní dobrovoľníci, alebo my,“ povedal slobodník Décsi. Zdôraznil, že ide o dobrovoľnú činnosť a že jediným honorárom je možnosť byť osožný. Ako príklad spomenul

tínedžera, ktorý tri dni nebral rodičom telefón, mladé dievča, čo chcelo odchodom z domu riešiť problémy v rodine, či staršieho muža, na ktorého ťažko doľahla situácia s Covid-19.

A ako prebehla prvá pátracia akcia desiatnika Kovačiča, ktorý popri práci a svojej záľube študuje diaľkovo záchranárstvo? „Rodičia kontaktovali políciu, že sa im stratilo dieťa v dospievajúcom veku. Postupoval som v lese na Devínskej Kobyle s dobrovoľnými hasičmi. Keď som zbadal ešte relatívne čerstvú stopu odtlačenú v blate, vydal som sa tým smerom. V ťažšie dostupnom teréne som osobu našiel. Bohužiaľ, už nežila,“ spomenul des. Kovačič, ktorý napriek tejto smutnej skúsenosti vidí vo svojej mimopracovnej činnosti zmysel.

Dvojstranu pripravil: Pavol Vitko

Foto: autor, Jakub Neubauer, archív D. K.

Prvého novembra zomrel na rakovinu Dan Kohn, aktivista, zakladateľ a riaditeľ nadácií, ktoré posúvali svet softvéru a open source dopredu. Prvá ním založená spoločnosť v roku 1994 vykonala prvú bezpečnú transakciu na svete. Začal sa používať protokol https. Z úcty k Danovi si povieme niečo o open source.

Všeobecná teória o softvéri je, že autor si zaslúži odmenu. V minulosti to bolo ľahké, pretože programátori boli vo firmách, počítače doma neboli, a preto sa softvér voľne nešíril. Neskôr sa počítače dostali do domácností (ZX Spectrum, Didaktik...) a tam nastal problém. Vytvorím softvér, ale ako ma užívať? Na začiatku sa to riešilo páskami a disketami. Zaplatil som za pásku a mal som softvér. Niektorí šikovníci však začali pásky kopírovať, a tak vznikli prvé ochranné mechanizmy. Na tie sa potom vymysleli odstraňovače ochrán, potom prišli CD, DVD, BD... Potom sa vďaka internetu softvér začal šíriť nie ako predmet, ale ako čosi nehmotné. Pri CD som platil aj za médium, no ako povedať, koľko stojí myšlienka, ktorú si skopírujem zadarmo a autora nič nestojí?

Svet sa začal deliť na open source a closed source. Closed source je napríklad Windows. Softvér ako taký programuje jedna firma, má úplnú kontrolu nad zdrojovým kódom a robí si v podstate, čo chce. Výsledok potom predáva. Keď ho predá veľa, je úspešná, keď ho predá málo, je neúspešná.

Open source je softvér, ktorý si môže hocikto pozrieť, pozmeniť či zlepšiť. A, samozrejme, použiť. Softvér ako taký je verejne prístupný a zadarmo.

Aj softvér open source, takisto ako closed source, vás pri prvom použití alebo inštalácii vyzve, aby ste súhlasili s licenčnými podmienkami. No rozdiely sú priepastné. Closed source vám dovoľuje používať program len tak, ako ste si ho zakúpili, vyhradzuje si právo sledovať a kontrolovať, ako program využívate, žiada o možnosť odosielať informácie, zakazuje výrobu kópií a prikazuje iné zábavné veci.

Open source vám dovoľuje robiť, čo uznáte za vhodné. Podmienkou zvyčajne (nie vždy) býva, aby ste zverejnili zdrojový kód svojej modifikovanej verzie, alebo aby ste niekde vyznačili, že staviate na myšlienke pôvodného autora. A spravidla je zakázané brať za takýto softvér akékoľvek poplatky.

Open source tak učí programátorov spolupráci a zdieľaniu. Rovnako vytvára podmienky na vývoj nových otvorených projektov, pretože každý si môže pozrieť vzorový projekt a naučiť sa nové veci. Open source softvér v podstate nemá hranice. Je viac ako len programovanie. Je to spôsob myslenia. Celý internet bol postavený na týchto základoch. Webové servery Apache, operačný systém Linux, OpenSSH, Putty, neskôr WordPress, GIMP, WINE, FreeCAD a ešte neskôr kancelárske balíky Open Office, LibreOffice, prehrávač VLC, browser Mozilla, 7-Zip, Notepad++, PDFCreator, MAME, Blender, TrueCrypt, Ubuntu... Medzi najnovšie open source projekty patrí OpenCV – voľne dostupná knižnica pre počítačové videnie. S ňou si každý dokáže doma postaviť systém, ktorý bude vidieť, rozoznávať predmety a napríklad navigovať medzi nimi.

To všetko vzniklo zadarmo, spoluprácou nadšencov z celého sveta, s myšlienkou, že softvér môže byť dobrý, aj keď je zadarmo – a že tento princíp dokáže autora užiť bez toho, aby musel svoje produkty predávať.

Text: mjr. Ing. Peter Garaj
odbor bezpečnostnej prevádzky
technická sekcia
Národný bezpečnostný úrad

Ženijný prápor Sered'

Ženijný prápor je v súčasnosti v štruktúre 1. mechanizovanej brigády Topolčany Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Jeho hlavným poslaním je ženijná bojová podpora a všeobecná ženijná podpora v prospech pozemných síl. Zároveň je predurčený aj na zabezpečenie podpory orgánom štátnej správy pri riešení krízových situácií nevojenského charakteru. Má bohatú históriu, ktorá siaha do povojnového obdobia, keď boli do mesta Sered' sústredované ženijné jednotky, čím sa začala písať novodobá história ženijného vojska.

Ženijný prápor zabezpečoval prípravu, výcvik a nasadenie ženijných jednotiek do operácií v Iraku a Afganistane, ako aj vysielanie príslušníkov na plnenie ďalších úloh v medzinárodnom krízovom manažmente. V súčasnosti ženijný prápor zabezpečuje v súlade s národnými cieľmi prípravu jednotiek do brigádnej a praporenej skupiny, prípravu a výcvik aktívnych záloh i pravidelných medzinárodných cvičení so zahraničnými partner-

mi. V rámci spolupráce s Armádou ČR zabezpečuje prípravu ženijných potápačov, odborníkov v oblasti EOR a EOD. Od svojho vzniku aktívne vypomáha pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a mimoriadnych udalostí, najmä pri povodniach. Spolupracuje s orgánmi štátnej správy a samosprávy pri riešení krízových udalostí. V roku 2017 prezident Slovenskej republiky zapožičal bojovú zástavu ženijnému práporu Sered'.

Popis znaku: Znak seredského ženijného práporu má tvar gotického štítu s čiernou bordúrou. Na zelenej ploche štítu je umiestnené zlaté ozubené koleso, na ktorom je položená strieborná kotva, čo spolu predstavuje označenie ženijného vojska. Oba symboly sú vykreslené čiernym lemom. V hlave štítu na zelenej ploche je umiestnený strieborným majuskulným písmom názov útvaru v skratke „žpr“ a názov miesta posádky SEREĎ.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

MILITARY ENGLISH

EUROPEAN DEFENSE AFTER BREXIT

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: NATO

The withdrawal of the United Kingdom from the European Union has dominated the public debate for quite some time now, and it will surely continue to do so in the months to come. There are a number of issues where we are – so far – unable to find solutions, but defense is, fortunately, not one of them. The reason is that the U.K., with its nuclear arsenal and seat on the U.N. Security Council, has and will have a special role in Europe's defense, EU member or not. Paradoxically, Brexit **extrication** from defense **entanglements** seems to be much easier than in other areas, since the integration was far **looser** than, say, in the EU single market. However, some defense-related aspects of Brexit could still be problematic. Take NATO for instance: the U.K. nominee has traditionally held the position of NATO deputy supreme allied commander Europe. The job includes the command of some EU-led operations. Britain's departure means Europe will be torn between granting London special status – at the risk of **alienating** other third countries such as, say, Turkey, U.S. or Canada – and not granting it, at the risk of increased military fragmentation. There is no great concern that London would abandon the values upon which the EU common security and defense policy (CSDP) is based. However, certain issues that the U.K. has opposed and blocked in the past – such as the German-French initiative to set up a de facto EU military headquarters – for fear that it would undermine NATO structures, may now be **tabled** anew. Brexit could thus become a catalyst for more ambitious EU defense integration, freed from the UK's veto. However, losing the UK **entails** a considerable **diminution** of collective EU defense capability, which some estimate will be reduced by a quarter. Another significant area for concern in the defense industry following Brexit is research & development and innovation. As per rand. org statistics, since 2007, the UK has won a fifth of all EU research grants, amounting to £8 billion overall. This will no longer be the case. In addition, in recent years, the EU has taken steps to strengthen military co-operation, including such initiatives as Permanent Structured Cooperation – PESCO (wherein the UK chose not to participate); or the GPS system, known as Galileo, which presents a secure platform that could be used by policing and military authorities. The UK has contributed funding and expertise, and hosts key Galileo infrastructure on its territory.

The U.K. will simply have to decide where lies the **boundary** between the EU strategic (military) interests and those of NATO: is sending troops to Poland or the Baltic an expression of solidarity with their EU

political partners, or is it a commitment to the NATO alliance? Would London simply refuse the participation of British troops in military operations unless deployed as part of a specific NATO mission? Following Brexit, 80 % of NATO's **defense expenditure** will come from non-EU NATO Allies. Three of the four battlegroups NATO has in the eastern part of the Alliance will be led by non-EU Allies: the United States, Canada and the United Kingdom. Regarding future U.K. involvement in NATO, the Allies have it clear: "Brexit changes UK's relationship to the European Union, but Brexit does not change UK's relationship to NATO. If anything, Brexit makes NATO even more important, because then NATO becomes even more important as a platform for bringing European Allies together to discuss issues of common concern," said Jens Stoltenberg, NATO's Secretary General at a Brussels Forum in June 2020.

The October 2019 Political Declaration accompanying the Withdrawal Agreement expresses the intention of the UK and the EU to "support ambitious, close and lasting cooperation on external threats". How exactly will it apply in everyday life – that remains to be seen.

QUESTIONS:

1. Prečo je pre Londýn jednoduchšie vystúpiť z obranných záväzkov s EÚ, ako je to v komerčných vzťahoch?
2. Prečo má Spojené kráľovstvo osobitné postavenie v obrannom systéme Európy?
3. Ako ovplyvní brexit členstvo a úlohy, ktoré plní Spojené kráľovstvo v NATO?

GLOSSARY

- **extrication** /'ekstrə'keɪʃən/ – vyslobodenie sa;
- **entanglements** /'ɛn'tæŋɡəlmənts/ – zapletenia;
- **looser** /'luːsə/ – uvoľnenejší; • **alienating** /'eɪliə'neɪtɪŋ/ – odcudzit', znepriatelit';
- **tabled** /'teɪbld/ – predložené (na rokovanie);
- **entails** /'ɛn'teɪlz/ – zahŕňa;
- **diminution** /dɪ'mɪnʊʃən/ – zníženie, zredukovanie;
- **boundary** /'baʊndəri/ – hranica; • **defense expenditure** /dɪ'fens ɪk'spendɪtʃər/ – výdavky na obranu.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Stretnem sa ako vojak počas kariéry s plávaním? Musí vedieť každý vojak plávať a ako prebieha plavecký výcvik?

Pri vstupných testoch počas prijímacieho konania do štátnej služby v OS SR sa plavecká spôsobilosť nepreveruje. Budúci dôstojníci – študenti AOS – však musia v jednotlivých ročníkoch postupne absolvovať zápočty v plávaní na 100, 200, 300 a 400 metrov v stanovenej časovej norme.

Počas kariéry sa, aj keď síce len okrajovo, s plávaním pravdepodobne stretnete. Vedieť plávať je nevyhnutné v mechanizovanom a tankovom vojsku na riešenie krízových situácií počas brodenia riek a pri prekonávaní vodných prekážok. Takisto veľká časť žiených odborností je v bezprostrednom kontakte s vodou – nielen potápači, ale aj obsluhy pontónových mostov, prepravných prostriedkov a osádky člnov. Paradoxne, aj príslušníci vzdušných síl musia vedieť plávať. Najmä posádky lietadiel, vrtuľníkov, padákoví špecialisti, zdravotníci a hasiči. Všetci títo sú pripravovaní pri plnení leteckých, záchranných a hasičských úloh aj na núdzové pristátie na vodnú hladinu. V rámci plnenia úloh domáceho krízového manažmentu pri povodniach sa aj bežný vojak môže dostať do situácie, keď sa mu plávanie určite zídne.

Samozrejme, keď hovoríme o vojenskom plávaní, nemáme na mysli 28-stupňový vyhriaty bazén, ale takzvané vojensko-praktické plávanie.

Samotný výcvik v plávaní rieši smernica MO SR o špeciálnej telesnej príprave. Hlavné ciele výcviku sú zamerané na schopnosť vojaka preplávať 800 m ľubovoľným spôsobom, preplávať 30 m pod vodou a vydržať bez dýchania pod vodou minimálne minútu. Okrem toho sa precvičuje vytrvalostné plávanie s nácvikom plaveckých spôsobov aj špeciálnych techník tzv. úžitkového plávania, ktoré zahŕňa plávanie vo výstroji, vo dvojiciach, v skupinách a plávanie v prúde.

Osobitnou formou sa riadi výcvik v skrytom plávaní. Je to najmä vyhľadávanie, úprava a výroba improvizovaných plávajúcich prostriedkov a ich použitie pri skrytom plávaní, plávanie pod hladinou, bezhlučné plávanie, vstup a výstup z vody. Nacvičujú sa tiež skoky do vody: priamy skok nohami napred z výšky až do sedem metrov, skoky do neznámej vody, priamy skok v odeve a so zbraňou až z výšky troch metrov a pády do vody.

Potápanie na nádych sa precvičuje až do 5 m s prostriedkami ABC (potápačská maska, plutvy a dýchacia trubica). Každý vojak by mal ovládať záchranné zručnosti a pomoc unavenému plavcovi.

Plávanie je nakoniec aj alternatívnou disciplínou k 12-minútovému behu pri preskúšaní z pohybovej výkonnosti.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

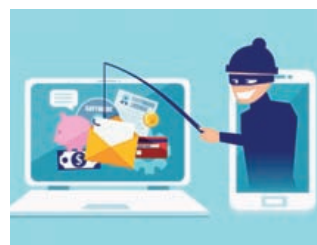
Nedostali ste Obranu?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk

IB News

■ NBÚ zriadil pracovisko pre hybridné hrozby a dezinformácie

Národný bezpečnostný úrad zriadil pracovisko pre hybridné hrozby a dezinformácie (PHHD). Po rezorte diplomacie ide o druhú štátnu inštitúciu, ktorá naplní zámer EÚ aj vlády SR systematicky sledovať, vyhodnocovať, analyzovať a reagovať na informačné operácie zamerané na šírenie potenciálne škodlivých informácií. Hybridné vedenie vojny v sebe spája rôzne formy stratégie. Slovensko sa najčastejšie stretáva s pokusmi ovplyvňovať verejnú mienku práve v kybernetickom priestore alebo v médiách. Novovytvorené pracovisko úradu preto bude úzko spolupracovať s Národným centrom kybernetickej bezpečnosti SK-CERT, ale aj ďalšími útvarmi úradu. Hybridné hrozby spájajú rôzne prvky mediálnej prezentácie, šírenia tzv. fake news (falošných správ) či podkopávania demokracie, najčastejšie ovplyvňovaním predvolebných kampaní a verejnej mienky. Zriadenie pracoviska nadväzuje na celoštátne aj celoeurópske úsilie bojovať proti dezinformáciám a hybridným hrozbám.

■ Phishingové triky

Phishingové útoky môžu mať rôznu podobu – od strach vyvolávajúcich varovaní pred bezprostrednou skazou až po nenápadné správy oznamujúce len: „Pozrite sa, prosím, na priložený súbor.“ Ako však nezaletieť na podvodný e-mail?

- Premýšľajte, kým kliknete – aj keď správa vyzerá na prvý pohľad nevinne, existujú znaky podvodu, ktoré sú zrejmé, ak obetujete trochu času na kontrolu, napríklad pravopisné chyby.
 - Ak nie ste si istí, overte si správu u odosielateľa. Nikdy pravosť správy neoverujte tým, že odpoviete na podozrivý e-mail – vždy predsa dostanete odpoveď „áno“!
 - Dôkladne si prehlídnite odkazy, než na ne kliknete. Podvodníci si často registrujú takmer rovnaké doménové mená, no s použitím preklepu, podobne vyzerajúcich znakov alebo doplneného textu (vasafirna, vasasp0ločnost, vasafirma-web).
 - Nahláste podozrivé e-maily vášmu bezpečnostnému tímu. V prípade OS SR na tel. číslo 41111.
- Napokon, pokiaľ ide o kybernetickú bezpečnosť, napadnutie jedného z vás je napadnutím nás všetkých.

■ 5G naozaj ubližuje

Ak ste paranoickí, neznamená to ešte, že na vás neútočia! Podobnou filozofiou sa asi riadia konšpirátori šíriaci bludy o devastačných účinkoch „žiarenia“ rádiodokomunikačných sietí na čele s 5G. Naliehavosť, s akou šíriteľa desivých informácií o negatívnych účinkoch 5. generácie mobilných sietí zaplavujú internet a sociálne siete, je šokujúca, stupídna, ale aj toxická. Neprijemné je, že tieto dezinformácie sa v populácii lavínovite šíria vďaka virálnym videám a článkom, ktoré z pochybných zdrojov zdieľajú aj inak rozumní ľudia. Strach je zlý radca, ale silný motivátor. Bude zaujímavé sledovať, ako sa dnešní šíriteľa hoaxov vyrovnajú s realitou, keď sa po spustení 5G žiadna apokalypsa neuskutoční.

Zostavil: kolektív odboru informačnej bezpečnosti ZaSKIS

Česko-slovenská monografia

Univerzita obrany v Brne vydala kolektívnu monografiu Ozbromené síly a československý stát, na ktorej participovalo tridsať jeden odborníkov z Česka i Slovenska. Na vyše štyristo stránach predstavuje najnovšie poznatky nielen z problematiky prvého a druhého československého odboja, ale aj vojenského spravodajstva a výstavby československej armády po roku 1945. Do publikácie prispeli aj pracovníci Vojenského historického ústavu. Dielo je k dispozícii na internetovej stránke univerzity.

▷ ▷ SLEDUJTE NA INTERNETE ◁ ◁

■ www.mosr.sk/obrana/ ■ www.mosr.sk/ebulletin/

www.facebook.com/mosr.sk

www.facebook.com/ozbrojenesily/

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

www.twitter.com/mosr_official

www.instagram.com/ministerstvo_obrany_sr

www.instagram.com/ossr_sr

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIX. • č. 1/2021 • Redakčná uzávierka 14. 12. 2020 • Do výroby zadané 18. 12. 2020 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

LOŽ Mesiaca

Anjel s diablom
v tele

Tisíce Slovákov zdieľali na Facebooku príspevky, že počas protestu v Bratislave zo 17. novembra bol policajným gumovým projektilom zasiahnutý do hlavy 15-ročný mladík, ktorý len náhodou išiel okolo. Napriek zákazu zhromažďovania výtržníci bez prekrytých horných dýchacích ciest pred policajnými zábranami vulgárne nadávali a na ťažkoodencov hádzali fľaše či delobuchy. Jedného policajta zranili. Polícia cez megafón viackrát upozorňovala, že v prípade pretrvávajúcej agresie pristúpi k donucovacím prostriedkom. Hneď za agresívnou skupinou pri zábranách sa nachádzal aj mladík, ktorý sprevádzal agresívne skupinky protestujúcich od začiatku. Mladíka pravdepodobne zasiahol značkový projektil zozadu do hlavy. Polícia použila nesmrtiace zbraň FN 303 belgického výrobcu Herstal a v nich 18 mm projektily s červenou zmývatelnou farbou, ktoré nespôsobujú vážne poranenia. Pokus nepriateľov demokracie vyfabrikovať nevinného mučenika sa skončil usvedčením zafarbeného výtržníka.

(aš) • Foto: TASR

SPRAVTE SI SVOJ KALENDÁR!

V auguste 2021 budeme pripravovať nový
rezortný stolový kalendár na rok 2022.

Môžete doň prispieť aj vy svojimi fotografiami z vojenského života, práce, výcviku, cvičení, misií.

Fotografie vo vysokom rozlíšení s krátkym opisom, menom autora a s označením **KALENDÁR** nám posielajte priebežne e-mailom na adresu obrana@mod.gov.sk najneskôr do 30. júna 2021.

Najlepšie práce zaradíme do stolového kalendára rezortu obrany na rok 2022!

kpt. Mgr. Ondrej Rišiaň, PhD.
dekan Veliteľstva Pozemných síl OS SR Trenčín

V rukách Božích

„Poznávajme Božiu prozreteľnosť, budme vo všetkých protivenstvách trpezliví, v šťastí vďační a do budúcnosti pozerajme s nádejou, že nás od Božej lásky nič neodlúči, pretože celé stvorenie je v Božích rukách a bez Božej vôle sa nič neudeje.“ Táto veta z Heideľberského katechizmu by mohla byť heslom pre každého kresťana na začiatku nového roka. Ako kresťan verím, že všetko vo svete má v rukách Kristus a od neho nás nič neoddelí. „Lebo som presvedčený, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosť, ani vysokosť, ani hlbokosť, ani nijaké iné stvorenia nemôžu nás odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“ (List Rímskym 8, 38 – 39)

Každým rokom je naša viera istejšia v tomto presvedčení, ktoré sa dá získať len v momentoch, keď ako veriaci ľudia dôverujeme Bohu. V tejto istote viery môžeme v pokoji prijať všetko, čo príde, s vedomím, že Boh nedopustí na nás viac, ako by sme dokázali uniesť.

Na začiatku nového roka máme svoje plány. V biblickej knihe Príslovia je napísané: „Je veľa myšlienok v srdci človeka, ale rada Hospodínova sa uskutoční.“ (Príslovia 19, 21)

Pri každom rozhodovaní je dôležité počítať s Bohom, modliť sa za správne rozhodnutia a múdro si vybrať.

Želám vám na začiatku nového roka, aby sa vám to vždy podarilo!

Kolegom a kolegyniam, ktorí vstúpili do rezortu obrany vlani, želim obzvlášť úspešný rok. Nech nadšenie, s ktorým vstúpili, pretrvá naďalej. A, naopak, tým, ktorí minulý rok v ozbrojených silách skončili, želim veľa úspechov v osobnom živote. Dúfam, že priateľské vzťahy, ktoré si vytvorili, pretrvávajú aj ďalej. Úspešnosť vlastne prajem všetkým – a k tomu tiež zdravie a Božie požehnanie!

Bolesť v boku

Gluteálna tendinopatia sa bežne prejavuje ako bolesť na vonkajšej strane bedrového kĺbu v tzv. veľkom trochanteri. V tejto lokalite prebiehajú dve šľachy, ktoré môžu byť zdrojom bolesti v danej lokalizácii. Postihnuté bývajú najčastejšie šľachy m. gluteus medius a m. gluteus minimus.

Najčastejším prejavom gluteálnej tendinopatie je bolesť. Pacienti s gluteálnou tendinopatiou často pociťujú bolesť pri sedení. Častá je aj bolesť v sede s prekříženými nohami. Bolesť u pacientov sa prejavuje často aj v noci. Zvyčajne sa zhoršuje chôdzou a stúpaním po schodoch. V minulosti sa táto diagnóza označovala ako trochanterická burzitída. Niektoré štúdie však poukázali na väčšiu súvislosť bolesti so šlachami m. gluteus medius et minimus. Bolesť gluteálnych šliach sa vyskytuje v dôsledku preťaženia aj u vojakov. Oslabenie a bolesť m. gluteus medius et minimus vedie aj k zmene kinematiky chôdze.

Riziková populácia

Gluteálna tendinopatia súvisí s oslabenou pelvifemorálnou stabilitou a kontrolou pohybu. Bolesť pri gluteálnej tendinopatii môže v niektorých prípadoch znížiť kvalitu života podobne ako artróza bedrového kĺbu vyššieho stupňa. V niektorej literatúre sa gluteálna tendinopatia označuje aj ako choroba starších žien, pretože vyšší výskyt sa nájde aj v populácii žien nad 40 rokov. Rizikovou populáciu predstavuje tiež populácia s obezitou. Väčšia hmotnosť predstavuje vyššie riziko vzniku preťaženia a bolesti pohybového aparátu.

Vznik a vyšetrenie

Dôležitým mechanizmom na vznik gluteálnej tendinopatie je mechanické zaťaženie a najmä preťaženie. V podmienkach normálneho zaťaženia sú tieto procesy vyvážené a poskytujú základ pre homeostatické fungovanie šľachy. Táto rovnováha môže byť narušená typom, intenzitou, frekvenciou zaťaženia. Postupné zvyšovanie ťahovej záťaže s neprimeraným zotavením a adaptačným časom môže podnecovať vznik patológie s nadväzujúcim bolestivým prejavom šľachy. Vznik gluteálnej bolesti šľachy je spojený s viacerými rizikovými faktormi. Gluteálnu tendinopatiu môžu podmieňovať

aj biomechanické parametre. Vznik bolesti je asociovaný so zvýšeným zaťažením bedra smerom dnu (tzv. zvýšená addukcia). Dôležitú časť vyšetrenia zahŕňa klinické vyšetrenie, ktoré vykonáva fyzioterapeut alebo lekár. Pri vyšetrení sa využívajú klinické testy na vyšetrenie daných šliach a na potvrdenie diagnózy je možné využiť rádiologické vyšetrenie.

Možnosti liečby

Pri liečbe bolesti sa často využíva rehabilitácia. Medzi ďalšie typy liečby patrí aplikácia glukortikoidov. V liečbe sa využíva tiež edukácia o znížení záťaže gluteálnej šľachy a vyhýbaní sa rizikovým pozíciám. Cvičenie a edukácia vedú väčšinou k najlepším výsledkom pre pacientov. Potenciálny benefit pre liečbu bolesti gluteálnej tendinopatie predstavujú aj izotonické a izometrické cvičenia, ktoré sú opísané nižšie.

Článok nie je návodom na samoliečbu a postupy je nevyhnutné aplikovať po konzultácii s fyzioterapeutom/lekárom.

Text: Mgr. Dávid Líška
Vojenské športové centrum
Dukla Banská Bystrica

Izometrické cvičenie

Obr. 1

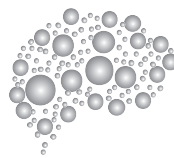

Obr. 2

Pacient leží na boku, dvíha dolnú končatinu a drží v danej pozícii niekoľko sekúnd. Na zvýšenie záťaže pacient pôsobí proti odporu vyšetrujúceho alebo použije pomôcku theraband (**obr. 1**).

Izometrické cvičenie môže vykonávať aj v uzavretom kinematickom reťazci (**obr. 2**).

mjr. Mgr. Oľga Jančová Koháryová
hlavná psychologička OS SR

„Nikto sa nemôže vrátiť a vytvoriť nový začiatok, no každý môže začať dnes a vytvoriť nový koniec.“

Maria Robinson

Začnime od začiatku

„Začnime pekne od začiatku. Príroda to robí každý rok.“

Rumunský básnik a prozaik Valeriu Butulescu nám svojím výrokom ponúka ideálny spôsob, ako vnímať nový rok. Ako začiatok konca.

Všetci potrebujeme pochopiť zmyslupnosť toho, čo sme prežili v minulom roku a ako nás minulosť ovplyvnila, posilnila alebo zmenila. Symbolicky aj reálne. Ako bájny vták Fénix sme vstali z popola. Múdrejší, odvážnejší a silnejší. Dnes hľadáme motiváciu a spôsob, ako žiť vo svete, ktorý nám do života priniesol rúška, dvojmetrový odstup a dezinfikované prostredie. Pravidlá, ktoré pomáhajú prežiť obdobie pandémie. Skúsme sa však pozrieť na známu epidemiologickú zásadu R-O-R trochu inou optikou, pohľadom psychológa. Rozum – odvaha – rešpekt, ako ingrediencie potrebné na zdravé prežitie v nezdravých časoch.

Rozum znamená schopnosť myslieť, rozmyšľať, usudzovať. Umožňuje nám vidieť a vnímať skutočný obraz reality, pomáha nám nepodliehať manipulácii, emóciám či názorovému tlaku. Rozum je náš súkromný priestor na vlastný postoj a osobnú slobodu. Zachovajme si schopnosť myslenia a vlastného úsudku, selektujme informácie a vytvárajme si vlastný názor založený na schopnosti usudzovať.

Odvaha predstavuje smelosť bojovať s nepriazňou doby, s prekážkami a problémami, ktoré nás čakajú. Budme odvážni v boji so strachom a neistotou v ťažkých momentoch nášho života. Aj ten najhorší deň sa raz skončí a záleží len na nás, či budeme víťazmi alebo porazenými.

Rešpekt je vážnosť, úcta k iným a k životu samotnému. Rešpekt nie je strach, ktorý nás dokáže ovládnuť a paralyzovať, rešpekt minimalizuje naše riziká v živote. Usilujme sa rešpektovať špecifickosť každej doby a nebojme sa nového začiatku. Zásada R-O-R môže byť spoľahlivým kompasom na ceste k nemu. Záleží len na nás.

Slovenská armáda vo vojne proti Poľsku

Prvého septembra 1939 nemecká armáda zaútočila na Poľsko, čím sa začala druhá svetová vojna. Do tejto agresie sa zapojila aj vtedajšia Slovenská republika.

Veliteľ slovenskej poľnej armády a minister národnej obrany gen. I. tr. Ferdinand Čatloš (vľavo) v rozhovore s veliteľom nemeckého styčného štábu genmjr. Erwinom Engelbrechtom • Foto: VHA Bratislava

Slovenský štát (od prijatia ústavy SR) vznikol 14. marca 1939 ako vedľajší produkt agresívnej zahraničnej politiky nacistického Nemecka. Jeho postavenie však bolo labilné. Obavy vzbudzovalo najmä Maďarsko a Poľsko, ktoré po mníchovskom diktáte získali časť územia Slovenska. Nejasný bol tiež postoj Nemecka, ktoré nepriamo ponúkalo jeho časť ako výmenný artikel Poľsku. Po odmietnutí sa Nemci rozhodli Slovensko využiť ako nástupný priestor pre svoju armádu vo vojne. Keďže s odporom slovenskej vlády nepočítali, nerealizovali sa návrhy preniesť jej právomoci počas vojny na nemeckú armádu. Slovenská vláda však mala požiadať o príchod nemeckých jednotiek zo strachu pred poľským útokom. Slovenská armáda mala podľa nemeckej žiadosti viazať nepriateľa na hraniciach, nakoniec však postupovala aj na poľské územie. Všetky tieto kroky sa odvodzovali od ochrannej zmluvy z marca 1939, ktorá bola základným kameňom satelitného postavenia SR voči Nemecku. V nej sa slovenská vláda zaviazala viesť zahraničnú a obrannú politiku v súlade s Nemeckom, ktoré mu za to garantovalo nezávislosť a územnú integritu. Aj propaganda preto účasť na agresii ospravedlňovala ako ochranu hraníc pred poľským útočníkom, ako aj úsilím získať späť pohraničné územia (s väčšinou obyvateľstva slovenskej národnosti), ktoré Poľsko získalo v rokoch 1920, 1924 a 1938. Argumenty o ich zábore boli vodou na mlyn pre radikálne vyhlásenia a útoky proti Poľsku.

Koncom augusta vzniklo Veliteľstvo poľnej armády, tri pešie divízie a neskôr aj Rýchla skupina. Nemecký spojovací štáb zabezpečoval prenos rozkazov. Do armády bolo do

Targ, od 2. septembra na Ochotnicu – Tymbark po Zalesie, kde 5. septembra vytvorila hĺbkovo členenú obranu. Väčší bojový konflikt s protivníkom prišiel až 4. septembra. 3. divízia na východe mala zistiť hustotu obsadenia hraníc nepriateľom silnejšími výpadmi. Výsledkom bolo viacero pohraničných ozbrojených konfliktov. Od 10. septembra po ústupe nepriateľa postupovala 3. divízia z vlastnej iniciatívy na operačnom smere Medzilaborce – Sanok. Postup však Nemci na druhý deň zastavili. 3. divízia dovtedy dosiahla po čiaru Bukowsko – Kulaszne – Baligród – Jablonki – Cisna. Slovenské jednotky

neskôr „očisťovali“ územie po čiaru Krosno – Sanok – Lesko od zvyškov poľských vojakov. Slovenské lietadlá sprevádzali nemecké bombardéry (operujúce zo slovenských letísk), vykonávali prieskum a chránili vlastné územie. Letectvo prišlo o dve stíhačky, minimálne jedno poľské lietadlo slovenskí stíhači zostrelili. Oficiálne mala armáda 18 mŕtvych, 46 ranených a 11 nezvestných. Ich obeť propaganda glorifikovala, aj keď nálady vojakov tomu nie celkom zodpovedali. Potvrdzujú to nepokoje záložníkov v Kremnici z 15. septembra, ktoré však mali najmä sociálny charakter.

Účasťou vo vojne SR získala sporné pohraničné územia a posilnila si postavenie v nacistickej sfére vplyvu. Diplomatického uznania sa dočkala aj od ZSSR, ktorý sa tiež zúčastnil na agresii. Kolaborácia s nacistickým Nemeckom však znamenala začiatok bezalternatívnej politiky. Diplomatické styky so SR totiž rozviazali Francúzsko a Veľká Británia.

Text: PhDr. Igor Baka, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

S účasťou na vojne sa nestotožnili všetci slovenskí dôstojníci. Dokazuje to aj emigrácia generála Rudolfa Viesta (na foto v civile v roku 1940) a tiež bývalého veliteľa letectva Jána Ambruša, ktorí sa zapojili do zahraničného odboja • Foto: Rudolf Schmidr

Bodák z Brna

Československý bodák vzor 24 pribudol do zbierok vtedajšieho Dukelského múzea 12. decembra 1971 kúpou od súkromnej osoby. Zbierkový predmet pod číslom V 9370 vyrobili v roku 1924 v Zbrojovke Brno a potom prideliť Pešiemu pluku 20 so sídlom v Michalovciach, kde ho evidovali pod číslom 9209.

V súčasnosti je umiestnený v priestoroch centrálnej expozície múzejného oddelenia Svidník v časti, ktorá v podobe trojrozmerných predmetov, historických fotografií a rôznych dobových písomností dokumentuje udalosti, ktoré sa odohrávali počas existencie prvej Československej republiky (1918 – 1939), s dôrazom na výstavbu československej brannej moci v rokoch 1919 – 1939.

Aj v Považskej Bystrici

Z konštrukčného hľadiska vychádzala táto zbraň zo svojho predchodcu, bodáka vzor 23, oproti ktorému boli čepeľ spolu s puzdrom skrátene o 100 mm. Takto upravená verzia sa používala k štandardnej československej armádnej puške vzor 24. Na začiatku 20. rokov 20. storočia sa výrobou bodákov v Československu zaoberali tri firmy: Zbrojovka Praga v Prahe-Vršoviciach, Moravské oceliarnie a železiarne v Olomouci-Řepčine a Zbrojovka Brno. Pre firmy v Prahe a Olomouci to však bola len vedľajšia záležitosť, preto sa v krátkom čase Zbrojovka Brno stala monopolným výrobcom nielen pušiek, ale aj bodákov pre potreby československej armády a zároveň sa stala aj ich svetoznáмым exportérom. Od roku 1937 sa časť výroby týchto zbraní presunula aj do novovybudovaného pobočného závodu Zbrojovky Brno v Považskej Bystrici.

Ich hlavným odberateľom bola, prirodzene, Československá armáda, no spočiatku boli zavedené aj do výzbroje žandárstva (četníctva) a finančnej stráže. Po rozbití Československa a zriadení Protektorátu Čechy a Morava bola výroba týchto zbraní v Brne ukončená. Ale v Považskej Bystrici ešte v prvých rokoch druhej svetovej vojny vyrobili obmedzené množstvo pre potreby armády novovzniknutej Slovenskej republiky.

V nemeckom Wehrmachte

Po 15. marci 1939 zaistil nemecký Wehrmacht na území protektorátu viac ako 850 000 kusov bodákov vzor 24. Veľké množstvo z nich bolo modifikovaných podľa nemeckých bodákov SG 84/98 odstránením záštitného krúžku. Takto modifikované zbrane dostali označenie SG 24 (t) a ich výroba sa naplno rozbehla v Brne. Ďalšie zo zaistených bodákov vzor 24, ktoré Nemci nemodifikovali, predali jednotlivým spojencom, najmä Rumunsku, ktoré už v medzivojnovom období vo veľkom nakupovalo od Zbrojovky Brno pušky vzor 24. Po skončení druhej svetovej vojny sa výroba týchto zbraní v Brne obnovila a trvala až do roku 1950. Zaujímavosťou je, že popri štandardných bodákoch sa v Zbrojovke Brno na

reklamné a komerčné účely vyrábali aj ich miniatúry, a to v troch variantoch vo veľkostnom pomere 3 : 5. Ich výrobu zabezpečovali učni.

Na základe výnosu zbrojno-hospodárskeho oddelenia zbrojného odboru Ministerstva národnej obrany č. 536735 z júla 1922 na bodáky vzor 24 vojenská zbrojári vyrážali popri štandardnom výrobnom a preberacom označení aj špeciálne označenie v tomto tvare: číslo útvaru, jedno- až štvorpísmenové označenie útvaru a evidenčné číslo zbrane. V neskorších rokoch bola povinnosť takto označovať zbrane zakotvená aj v predpise.

Tieto označenia razili na vrchnú časť hlavy rukoväte písmenami a číslami s veľkosťou 3 mm. Zhodné označenie bolo aj na okrúhlom štítku, ktorý sa pripevnil na pažbu pušky, ku ktorej bodák patril. Spôsob tohto značenia medzivojnové Československo prevzalo z bývalej rakúsko-uhorskej armády a mal dvojaký význam. Jednak tým bola zaistená precízna evidencia zbraní, čím sa možnosť ich zámien znížila na minimum, a tiež to umožnilo, aby bodáky mohli slúžiť ako jeden z osobných dokladov vojakov. Podľa predpisov ich totiž vojaci mohli odkladať len vo vojenských ubikáciách, v neverejných priestoroch, pri športe a pri tanci. V prípade kontroly na vychádzke ich museli povinne predložiť, pričom si kontrolný orgán mohol poznamenať ich značenie, aby bolo možné presne identifikovať prípadných previnilcov.

Text: Mgr. Peter Holík
Vojenský historický ústav – VHM
múzejné oddelenie Svidník

Spolu to zvládneme

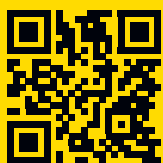
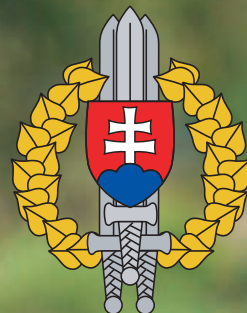

Foto: kpt. Peter Polčuhák